

KUNSTRIJK

KUNSTHAL KORTRIJK

Dooraderd door de Leie, is Kortrijk een compacte centrumstad opgebouwd rond een reeks sterke ankerplaatsen. De Broeltorens, de vrijstaande Belfortoren, de Sint-Maartenskerk, de Onze-Lieve-Vrouwekerk en het Unesco-begijnhof zijn beeldbepalende gebouwen die gestalte geven aan de Stad. Ze vormen een betekenisvolle achtergrond voor een ondernemende Stad die volop toekomstgericht is. Kortrijk is een stad waar het goed is om te wonen, te ondernemen en te ontspannen. De stad groeit en is aantrekkelijk voor jonge gezinnen.

Aan de Houtmarkt de site van de Groeningeabdij; vandaag een beetje achterop geraakt, maar een belangrijke steppingstone tussen kerngebied en Het Plein. Een plek rechtstreeks in verbinding met het

Begijnhofpark en goed bereikbaar via de Houtmarkt. De locatie draagt alles in zich om zichzelf heruit te vinden en om verder te bouwen aan het vernieuwd elan van Kortrijk.

In de termen 'tentoonstellingsite' of 'stadsliving' worden meerdere betekenislagen aangesneden. Een 'tentoonstellingsite' gaat verder dan een gebouw an sich, het ambiëert een project dat invloed heeft op een groter gebied of stadsdeel. De term 'stadsliving' daarentegen evoceert de idee van samenkomen en verbinden in een huiselijke en vertrouwde binnenomgeving. In deze schijnbare paradox schuilt heel wat potentieel; we ambiëren een project dat positief bijdraagt aan de stedelijke dynamiek van Kortrijk; een project waarin verleden en toekomst in het heden op

elkaar worden betrokken; een project dat mensen verbindt door en met cultuur.

In ons voorstel spreken we over Kunsthal Kortrijk. Een hal voor kunst, als een dynamische tentoonstellingsmachine die de bezoeker elke keer opnieuw verwondert. Een alibi om frequent te gaan kijken met de kinderen, een plek waar je heel de dag wil zijn.

Begijnhofpark

Houtmarkt

Groeningeabdij

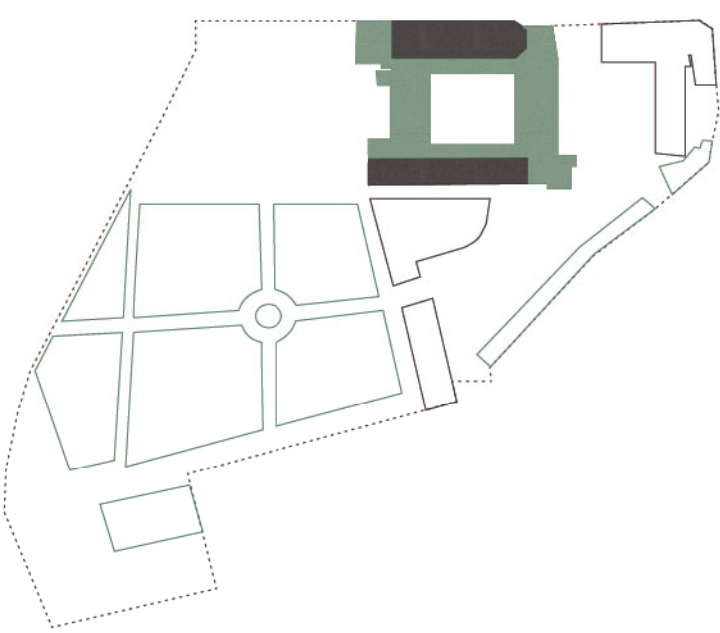
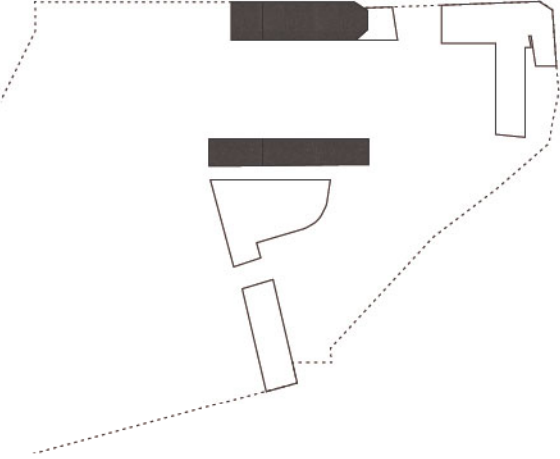
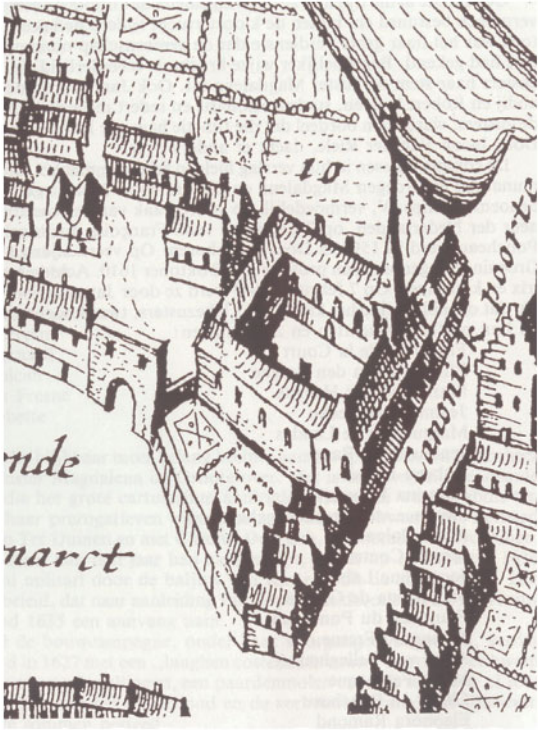

Groeningestraat

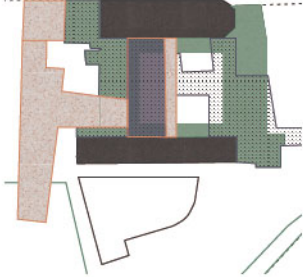
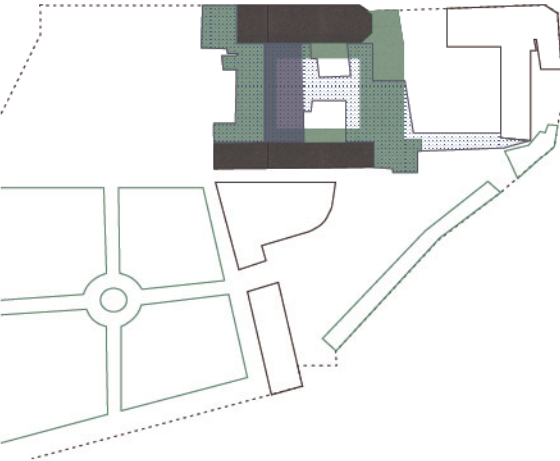
16^e eeuw

17^e eeuw

19e - 20e eeuw

21e eeuw

Schema genese

BEGRIJPEN WAT ER IS DOET IDEEEN ONTSTAAN

Ons voorstel berust op observaties: van de projectdefinitie, de voorstudies, de historische documenten, en vooral ter plaatse op de site. We hebben ons met het hele team intensief over de Groeningheabdij gebogen, en met elkaar besproken wat we, elk vanuit zijn discipline, konden zien. Begrijpen wat er is doet ideeën ontstaan. Uit een beschrijving van wat er te zien is ontwikkelen zich meer analytische inzichten die het ontwerp oriënteren.

Na Groeninghe I en II wordt Groeninghe III, de laatste abdij van Groeninghe, opgetrokken binnen de stadsomwalling van het toenmalige Kortrijk. Eind 16e eeuw worden de kerk, het dormitorium en de schuur gebouwd. Na de uitbreiding met het novicenverblijf en een vleugel met ziekenkamers krijgt het klooster zijn archetypische vorm: een vierkant centraal kloosterhof

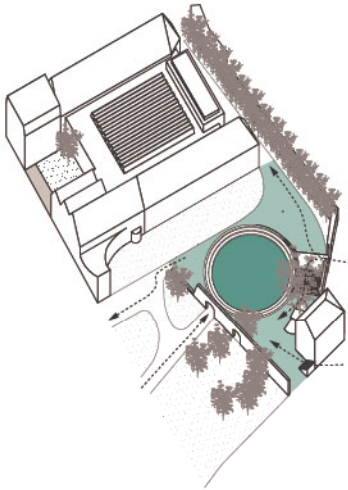
met pandgang rondom. Begin 17e eeuw worden de gronden ten zuiden van het klooster aangekocht. De uitbreiding liet de inrichting van een boerderij met brouwerij alsook de aanleg van een tuin met boomgaard toe. Deze glorieperiode werd in 1641 afgesloten met de bouw van een muur en toegangspoort tot de Houtmarkt. Op haar hoogtepunt strekte de abdij zich uit van de Houtmarkt tot het Sint-Elisabethbegijnhof. Dit komt vandaag min of meer overeen met het Begijnhofpark. Tot het einde van de 18e eeuw bleef deze typerende kloosteropbouw quasi volledig intact. Naar aanleiding van de Franse Revolutie werd in 1797 het klooster afgeschaft en werden de zusters definitief uitgewezen. Begin 19e eeuw werd het abdijterrein verkaveld voor verkoop en verloor de site haar kenmerkende verschijningsvorm.

Met de intrek van de Arme Klaren-Coletienen kent de site na een halve eeuw teloorgang opnieuw een religieuze bestemming. Doorheen de jaren slagen zij erin om hun domein uit te breiden tot de voormalige kern van de Groeningheabdij. Een sequens van incidentele uitbreidingen en verbouwingen doen de oorspronkelijke kloostervorm verkrumelen waardoor de heldere compositie van de voormalige Groeningheabdij definitief verdwijnt.

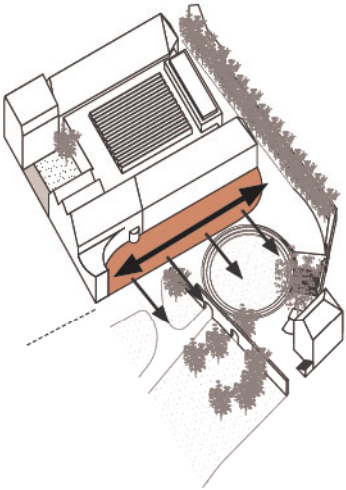
Na het vertrek van de zusters Arme Klaren wordt het domein aan het eind van de 20e eeuw aangekocht door de stad Kortrijk en volgen restauratiewerken om de site te herbestemmen tot een museum. De overgebleven kerkmuur en dormitorium werden gerestaureerd en gereconstrueerd, de toevoegingen van de Arme Klaren werden gesloopt met uitzondering van de 19e eeuwse

kapel en de voormalige wasserij. De gereconstrueerde 17e eeuwse kapel en het gerestaureerde dormitorium vormen niet alleen de eerste maar ook de laatste verwijzing naar de voormalige Groeningheabdij. Tussen die twee vleugels in het midden en dwars erop, de 19e eeuwse kapel van de Arme Klaren.

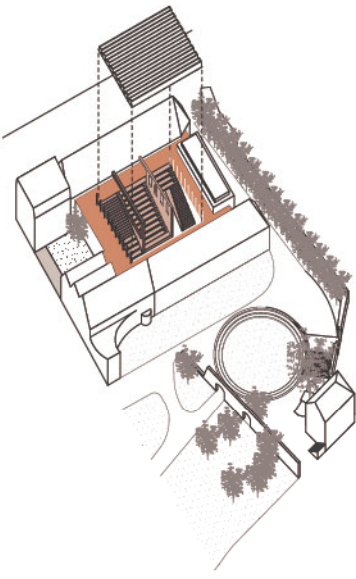
De herbestemming tot Museum Kortrijk 1302 worstelt met het erfgoed. Een nieuwe L-vormige vleugel vanaf de Arme Klaren kapel naar het Begijnhofpark richting park geeft de plek niet de gewenste uitdrukking en draagt niet bij tot een bijzondere museale ervaring. De routing doorheen het gebouw is onlogisch en verhindert een verrassende scenografie. De kapel van de Arme Klaren zit centraal in het plan, maar wordt niet omarmd. De Arme Klaren zaten eigenlijk in de weg.

1. De tuin van de kunsthall

2. Richten naar het Begijnhofpark

3. De stadsliving: hertekenen en betekenen

Maquette inplanting

HOOFDOPZET

We begrijpen de genese van de plek waarbij alle bouwfases werden aangestuurd door een innige overtuiging om de site beter te maken. Gestaaag werd er verdergebouwd aan het ensemble; stukken gebouw werden weggenomen om plaats te maken voor andere. Gronden werden afgestoten of ingenomen, relaties werden grondig hertekend. De komst van de Kunsthall vraagt om een hernieuwde verbinding met de Stad. De ambitie om een plek te maken waar het aangenaam vertoeven is voor iedereen noodzaakt een doorgronde hertekening. Drie acties zijn sturend in ons voorstel.

1. De tuin van de kunsthall

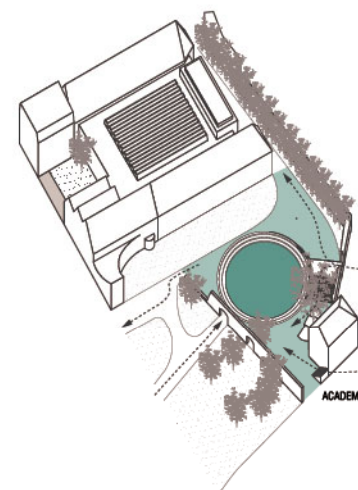
In de open ruimte tussen de resterende schuurmuur, de Houtmarkt, de wasserij, en het dormitorium komt alles samen. Het bezoek aan de Kunsthall begint hier. Een sterke landschappelijke ingreep brengt structuur in de ruimte; ze verbindt de gangmakers van de site en begeleidt de bezoekers.

2. Richten naar het Begijnhofpark

We richten de Kunsthall expliciet naar het Begijnhofpark. Het lange dormitorium wordt nog langer gemaakt met een nieuw gebouw. Een nieuwe buitenvloer verbindt oud en nieuw. Het is een overmaats voetstuk waarop de Kunsthall staat, als op een podium. In het Dormitorium het stadscafé met zonneterras naar het park. In de nieuwbouw maken we de hoofdingang. Een uitstulpende vitrine lijnt op met de bureen en sluit aan op de grotere structuur van het park.

3. De stadsliving: hertekenen en betekenen

In de lange geschiedenis van de site gaan we op zoek naar het momentum waarop de site fundamenteel aan belang wint en hoe we de typologische sterkte van dat moment opnieuw kunnen oproepen. De planfiguur van de Groeningheabdij met centraal hof en pandgang is emblematisch voor de plek, maar is vandaag niet meer leesbaar. In ons voorstel vertalen we de oorspronkelijke pandgang naar het heden. We leggen de oorspronkelijke planfiguur met pandgang op het bestaande plan. De pandgang introduceert centraliteit en een route rondom. Waar je de kapel van de arme Klaren vandaag als een obstakel ervaart, wordt ze nu verwelkomd in het hart van het gebouw.

Impressie Kunsthal komende van de Houtmarkt

DE TUIN VAN DE KUNSTHAL

Tussen de oude muur van de schuur en houtmarkt introduceren we een cirkelvormig diepergelegen grasvlak, een leegte. Als je eromheen wandelt ervaar je de nabijheid van de schuurmuur, de wasserij, de Houtmarkt en het podium van de Kunsthal. De omranding van de schijf is tegelijk zitbank; 55 lopende meter zitbank, goed voor 100 plaatsen, de ideale plek om af te spreken met de groep.

Alle hoogstammen blijven behouden en wijken niet, ze zorgen voor lommerte en maken het Begijnhofpark zichtbaar naar de Houtmarkt.

De ruimte tussen de geometrische ronde schijf en de elementen eromheen introduceert schaal en nabijheid. Als je rond de schijf wandelt ervaar je de nabijheid van de gangmakers van de site; academie, wasserij,

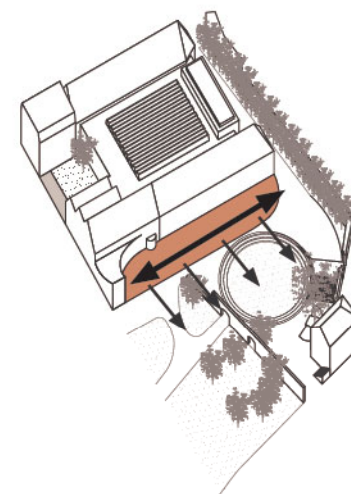
schuurmuur, Houtmarkt en Kunsthal. Het grind van de tussenruimte zet zich door richting de Groeninghestraat; looplijnen worden er aangezet zonder dwang. Uiteraard kan deze visie verder uitgewerkt worden in overleg met de ontwerpers van het Begijnhofpark.

In de vroegere wasserij voorzien we de kunstenaarsresidentie; waarbij het wonen aansluit op de tuin en het atelier zich opent naar de Houtmarkt, het noorderlicht zorgt er voor ideale condities. Onder de nok is er ruimte om te slapen. We vertrekken van wat er is en voegen minimaal toe; twee nieuwe houten roostervloeren, een compacte houten trap en een voorzieningenkern. Een nieuw gevelopening naar de Houtmarkt brengt het verhaal van de residentie naar de stad.

Tussen de kunstenaarsresidentie en de oude schuurmuur maakt een nieuwe trap de verbinding met de academie. We dooraderen de uithoek van de tuin en zorgen voor levendigheid. De kunstenaarsresidentie scharniert tussen academie en Kunsthal, maken en tentoonstellen wordt er met elkaar verbonden.

Referentie Slot Charlottenburg Berlijn

Impressie Kunsthal komende van het Begijnhofpark

RICHTEN NAAR DE TUIN EN HET BEGIJNHOFPARK

We richten de Kunsthal expliciet naar de tuin en het Begijnhofpark. Het lange dormitorium wordt nog langer gemaakt met een nieuw gebouw. De extrusie in roodkleurig beton organiseert een duidelijke hedendaagse hoofdentree naar de Kunsthal. Uit het nieuwe gebouw buigt een oplopend volume naar het park, we sluiten aan op de grotere structuur van het park en lijnen op met de burelen. In de uitstulping zitten grote vitrineramen die de lopende exposities aankondigen.

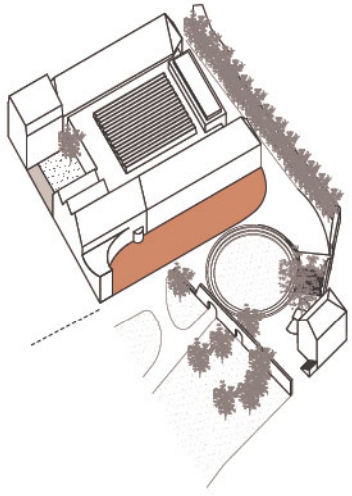
Een nieuwe buitenvloer in geschuurd beton verbindt oud en nieuw. Het is een overmaats voetstuk waarop de Kunsthal staat, als op een podium. De vloer is de buitencomponent van de stadsliving, het zonneterras van het stadscafé naar het park. In het dormitorium worden drie raamopeningen opnieuw hersteld tot

doorgangen naar binnen. De perfecte oriëntatie en de ruimtelijke kwaliteit van het gelijkvloers van het dormitorium maken dit tot de meest geschikte plek voor het café. Ouders kunnen er de hele dag verblijven terwijl de kinderen in het park ravotten.

Op de nieuwe vloer kunnen buitensculpturen worden tentoongesteld. Tentoonstellen, verblijven en ontspannen zijn er met elkaar vergroeid.

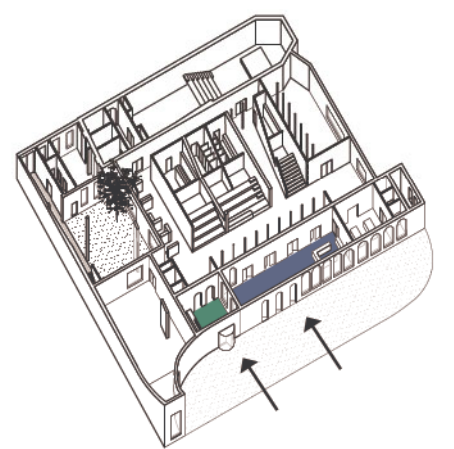
Collage gevel zijde Begijnhofpark schaal 1/300

Impressie hoofdentree met doorzicht naar de stadsliving

Impressie café met Begijnhofpark links en stadsliving rechts

HOOFDENTREE

STADSCAFÉ

De Kunsthal kan je op verschillende manieren bereiken. Ofwel via de formele hoofdentree in de nieuwbouw, ofwel informeel door het stadscfé. Deze opzet laat toe dat het café door een externe concessiehouder wordt uitgebaat, zonder dat de werking van de Kunsthal wordt ingeperkt. Café en Kunsthal kunnen verschillende openingstijden krijgen wat een organisatorisch en economisch voordeel oplevert.

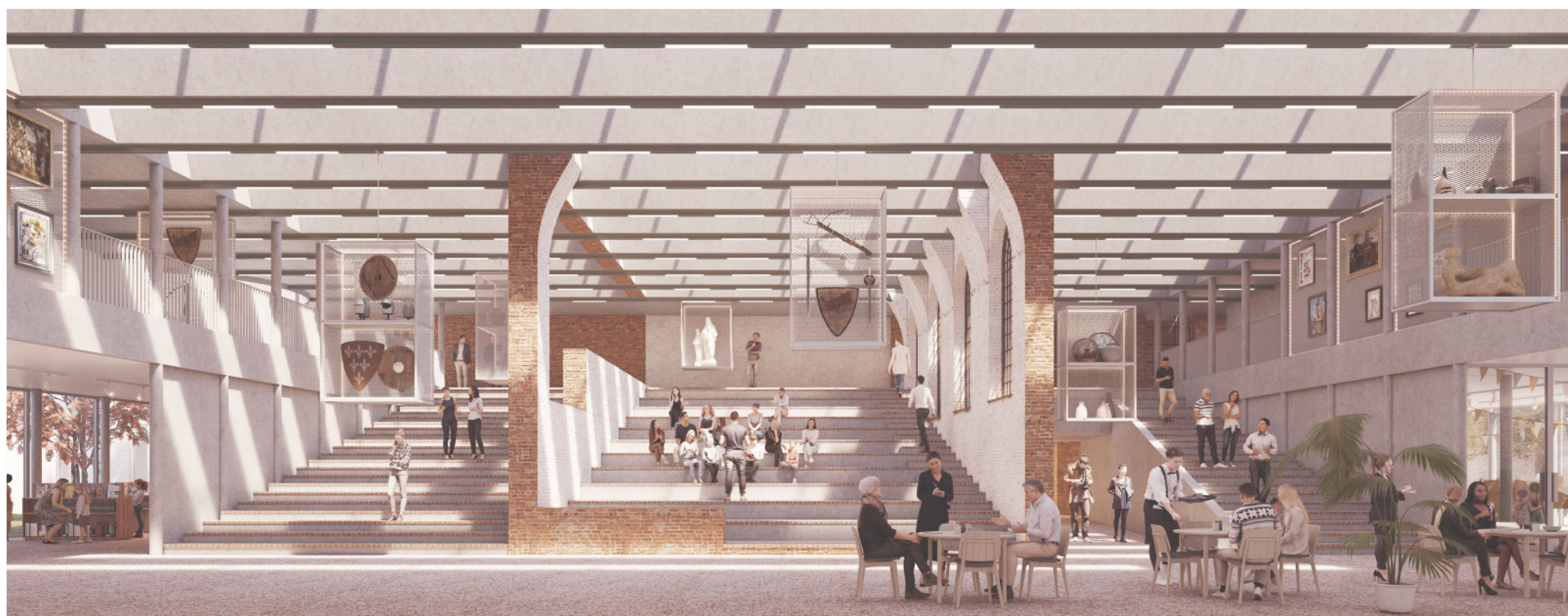
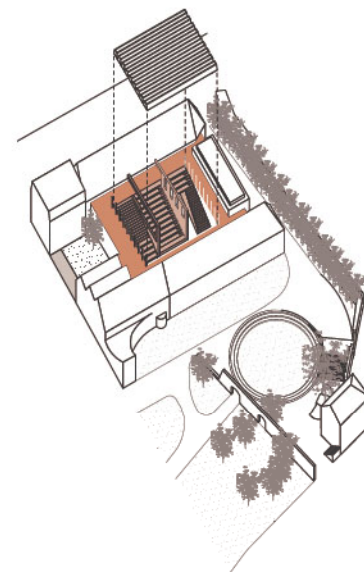
In onze opzet is de centrale stadsliving vrij toegankelijk en zijn de wisselende exposities betalend. Met een interactief polsbandje kan de toegang tot de betalende expo's worden gecontroleerd. We hebben dit met succes ook zo toegepast in het Ypermuseum in de Lakenhalle.

De ticketbalie situeert zich in de hoofdentree in de nieuwbouw aan het park. De ruimte is dubbel hoog en wordt gekenmerkt door de kopse gevel van het dormitorium. Het dormitorium is zo het eerste stuk uit de vaste collectie. Vanuit de inkom zie je de stadsliving al liggen en vang je een glimp op van de expo's op de eerste verdieping.

Bezoekers kunnen ook rechtstreeks door het stadscfé de niet-betalende stadsliving bereiken. De toegang is er minder formeel. Het café is een schakelfunctie tussen stadsliving en park. Het interieur van de gelijkvloerse verdieping van het dormitorium leent zich perfect tot stadscfé. De mooie greestegels en de houten balkenroosters zorgen direct voor een goede atmosfeer.

Met deze opzet geven we mogelijkheden zonder te dwingen. Als bezoeker wordt je niet verplicht om door het café te circuleren. Omgekeerd verlagen we de drempel om via een bezoekje aan het stadscfé de kunsthal te bezoeken. De grenzen zijn vriendelijk en een uitnodigend gevoel heerst.

Impressie stadsliving dag scenario

Impressie stadsliving avond scenario

HERTEKENEN EN BETEKENEN IN DE STADSLIVING

In de lange geschiedenis van de site gaan we op zoek naar het momentum waarop de site fundamenteel aan belang wint en hoe we de typologische sterkte van dat moment opnieuw kunnen oproepen.

De planfiguur van de Groeningheabdij met centraal hof en pandgang is emblematisch voor de plek, maar is vandaag niet meer leesbaar.

In ons voorstel vertalen we de oorspronkelijke pandgang naar het heden. We leggen de oorspronkelijke planfiguur met pandgang op het bestaande grondplan. De pandgang introduceert centraliteit en een route rondom.

We openen het verhaal over de transformaties van de site doorheen de tijd, en maken zichtbaar wat betekenis draagt. Specifiek voor de Kapel van de Arme Klaren gaan we onderzoekend te werk. We selecteren welke

bouwdelen fundamenteel zijn voor het verhalen van de genese. We halen weg wat afleidt en richten de blik op wat belangrijk is. We monumentaliseren door te selecteren.

Waar je de kapel van de arme Klaren vandaag als een obstakel ervaart, wordt ze nu verwelkomd in het hart van het gebouw. Je loopt eromheen en kijkt ernaar, de

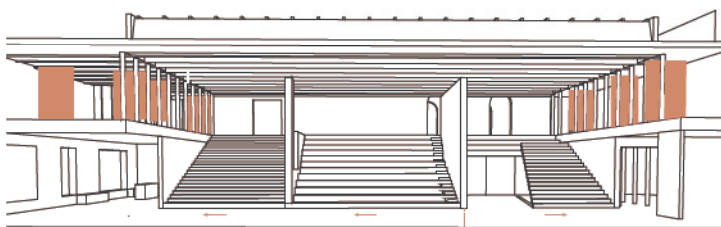
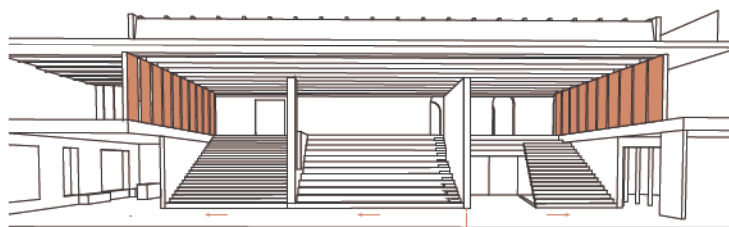
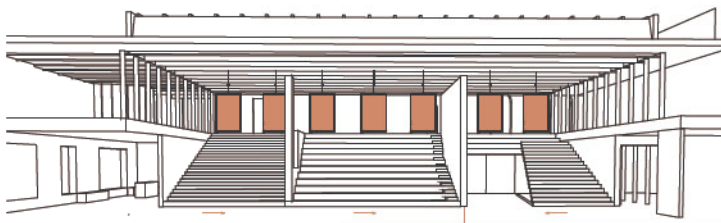
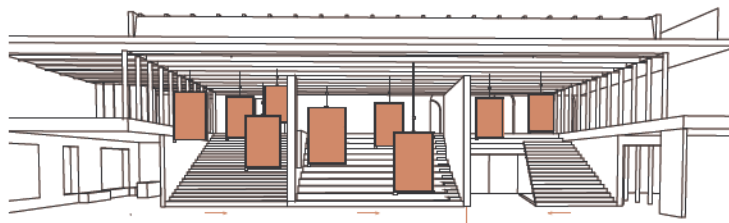
kapel van de Arme Klaren als grootste collectiestuk van de Kunsthall. De betonnen tredes in de kapel van de Arme Klaren auditorium worden behouden en opnieuw ingezet als tribune; meer nog, we zetten de vertrapping verder over de volledige breedte van de stadsliving.

Bezoekers stijgen er naar de eerste verdieping richting de tijdelijke exposities. Ze stappen er langs de gevels

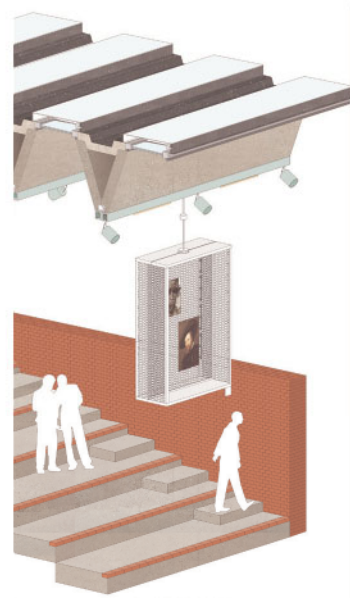
van de kapel van de Arme Klaren, kijken er door de glasramen en ervaren de schaal van de ruimte. Onderweg naar boven wordt driedimensionaal werk gepresenteerd op sokkels. Kinderen hangen er op de trappen, een groepje bezoekers rust er even uit en kijkt wat in het rond. Vanuit het stadscafé loop je zo de living in, er is altijd iets te zien; de living is het hart van de Kunsthall.

Langssnede schaal 1/500

Scenografie permanente collectie: opstellingsmogelijkheden kijkdozen

Detail opstelling permanente collectie

Impressie omgang stadsliving met zicht op permanente collectie

ACHTERGROND EN VOORGROND, EEN DYNAMISCHE SCENOGRAPHIE VOOR DE VASTE COLLECTIE

In de stadsliving is er altijd iets te zien, altijd anders, altijd een nieuwe ontdekking. We kiezen daarom voor een dynamische scenografie die de bezoeker telkens opnieuw verwondert.

De vaste collectie is altijd aanwezig in de stadsliving. Het dak van de stadsliving is opgebouwd uit betonnen V-vormige vinnen met aan de onderzijde een stalen rail. Aan de stalen rail hangen we de kijkdozen voor de vaste collectie. Afhankelijk van het type werk, zijn ze afgeschermd met glas, of volledig open. De dozen hangen aan de rails en kunnen door de ruimte bewegen. De vaste collectie is er altijd, maar altijd op een andere manier.

Een selectie van kijkgaleries kan worden doorgeschoven naar de open vloer op de eerste verdieping. De bezoeker komt er oog in oog te staan met de inhoud waardoor er een specifiek verhaal kan worden opgebouwd. De ervaring van de werken is van dichtbij; hier wordt de vaste collectie voorgrond en onderwerp van concentratie.

Referentie Fondazione Vedova Venetië

Gert Robijns (Sint-Truiden, 1972) maakt sculpturen: hij maakt vormen en objecten, vaak met bestaande dingen die ons in onze alledaagsheid omringen. Bouwmaterialen en machines vormt hij om naar zijn wensen, alsof hij ze bezweert: hij lijkt ze op te dragen om zich menselijk te gedragen, opdat wij onszelf erin zouden herkennen. In Robijns' handen lijken de onderdelen zich een beetje te vervullen van de melancholie, de twijfels, het vallen en opstaan, die ons bestaan typeren. Door een (tijdelijke) opheffing van hun normale plichten, en deze objecten van hun vaste functie te verlossen, lijkt de werkelijkheid meer fluïde: ineens is alles weer mogelijk. De kunstenaar maakt ook ruimtes, een soort vrijplaatsen, sokkels of tonelen, waar de meest wonderbaarlijk

dingen gebeuren: zo stelt hij zijn sculptuur/ kunstenaarsresidentie RESET:HOME in zijn geboortedorp Borgloon open, zodat medekunstenaars het beste van zichzelf kunnen geven, en nieuwe dingen uitproberen. De kunst ademt zich open, omdat het plaats krijgt om uit te waaien: het zoekt limieten op, het dialogueert met de ruimtes en met de toeschouwers: met andere woorden, het is een plaats waar kunst leert.

Aquarel canarie, Gert Robijns

Het dorp, Gert Robijns

RESET:HOME, Gert Robijns

Plaats voor morgen
Gert Robijns heeft in zijn artistieke oeuvre een specialisatie opgebouwd voor het herbeschikken en herscheppen van ruimtes en objecten. Zo helpt hij significante plekken aan een nieuwe functie en maakt hij nieuwe gebruiken en levensfasen mogelijk. Reset:Home in Gert Robijns' geboortedorp Borgloon in Limburg is hiervan een klinkend voorbeeld. Het huis van zijn grootmoeder brak hij af, met uitzondering van twee muren. Enkele cm verderop bouwde hij het weer op. De vensters aan de straatkant metste hij dicht, terwijl het nieuwe volume aan de achterzijde nu een gul uitzicht geeft op boomgaarden. Het is nu een plek waarin kunstenaars kunnen verblijven, nieuw werk maken en tentoonstellen. De kunstenaar gaf zo aan een verleden dat hij onmogelijk kon loslaten een nieuwe bestemming: hij plaatste het niet onder een stolp, maar liet in Reset:Home het heden, verleden en de toekomst samenvloeien. Deze geest doorstroomt ook het gesamt-kunstwerk dat Kunsthof Kortrijk is geworden. Het gaat hier om een

publiek gegeven: een klooster dat talloze transformaties doorstond, een stad met een rijk verleden. Deze site, waar tot in de jaren 1950 de Arme Klaren nog rechtop in een bak sliepen, en de toegangspoort maar twee keer passeerden, bij toetreden en dood, maakt deel uit van een breder, collectief bewustzijn dat droomt van een nieuwe bestemming. Door de kapel van de Arme Klaren te behouden, volgens de regels rond beschermde monumenten, maar af te breken tot aan de grens van die regels, wordt het opnieuw een centraal, duidend object, in plaats van een belemmering. Dit heeft iets weg van de aanpak van restauratoren van schilderijen: eerdere lagen worden verwijderd; nieuwe beschilderingen worden met lak gedaan in effen streken, en zijn makkelijk oplosbaar voor toekomstige generaties: men laat plaats voor morgen. In het geval van de kapel van de Kunsthof is de ingreep eerder expliciet: de recentste, niet beschermde lagen worden zorgvuldig afgebroken, en die bakstenen krijgen een nieuwe bestemming in de treden aan beide zijden. Uitgekleed van haar latere herstellingen, worden het

beschermde deel van de kapel zichtbaar en de regels rond behoud tastbaar. De staande curves duiden hoe het dak er uit gezien moet hebben, en herinneren ook aan de gebogen vitrine in de nieuwbouw; de heldere ramen halen buiten naar binnen met een frisse geborgenheid. Gert Robijns verplaatst zo het idee van kunstintegratie naar een acuut niveau: zijn inbreng is niet concreet af te leiden uit een of ander losstaand, los te schroeven element. Zijn attitude daarentegen, en zijn bekommernis met hoe we omgaan met het verleden en het heden zijn uitdrukkelijk, zijn artistieke signatuur glashelder. Het doorstroomt de Kunsthof, en wordt een ruimtelijk-inhoudelijke impuls dat het leven er blijvend zal beïnvloeden: hij herkende in het globale ontwerp een vloeiende beweging, vanaf de bovenverdieping, over de trappen, naar beneden, en trok het door, via het stadscafé, tot aan het podium, de voet van de kunsthof, dat uitgaat op een cirkelvormig, gezonken gazon, met banken rondom, dat als een klein amfiteater als ontmoetingsplaats kan dienen voor bezoekers van vandaag en morgen.

K.C.Mayne

Selecteren om te monumentaliseren

Can, Gert Robijns

New Balance, Gert Robijns

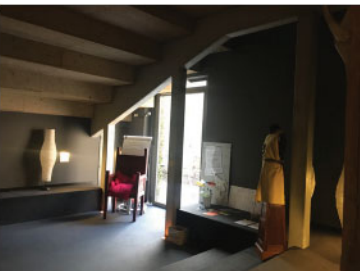

Holy Fuel, Gert Robijns

GESAMTKUNSTWERK: ARCHITECTUUR, RESTAURATIE EN KUNSTINTERVENTIE ZIJN MET ELKAAR VERGROEID

Arme Klaren kapel vroeger en anno 2020

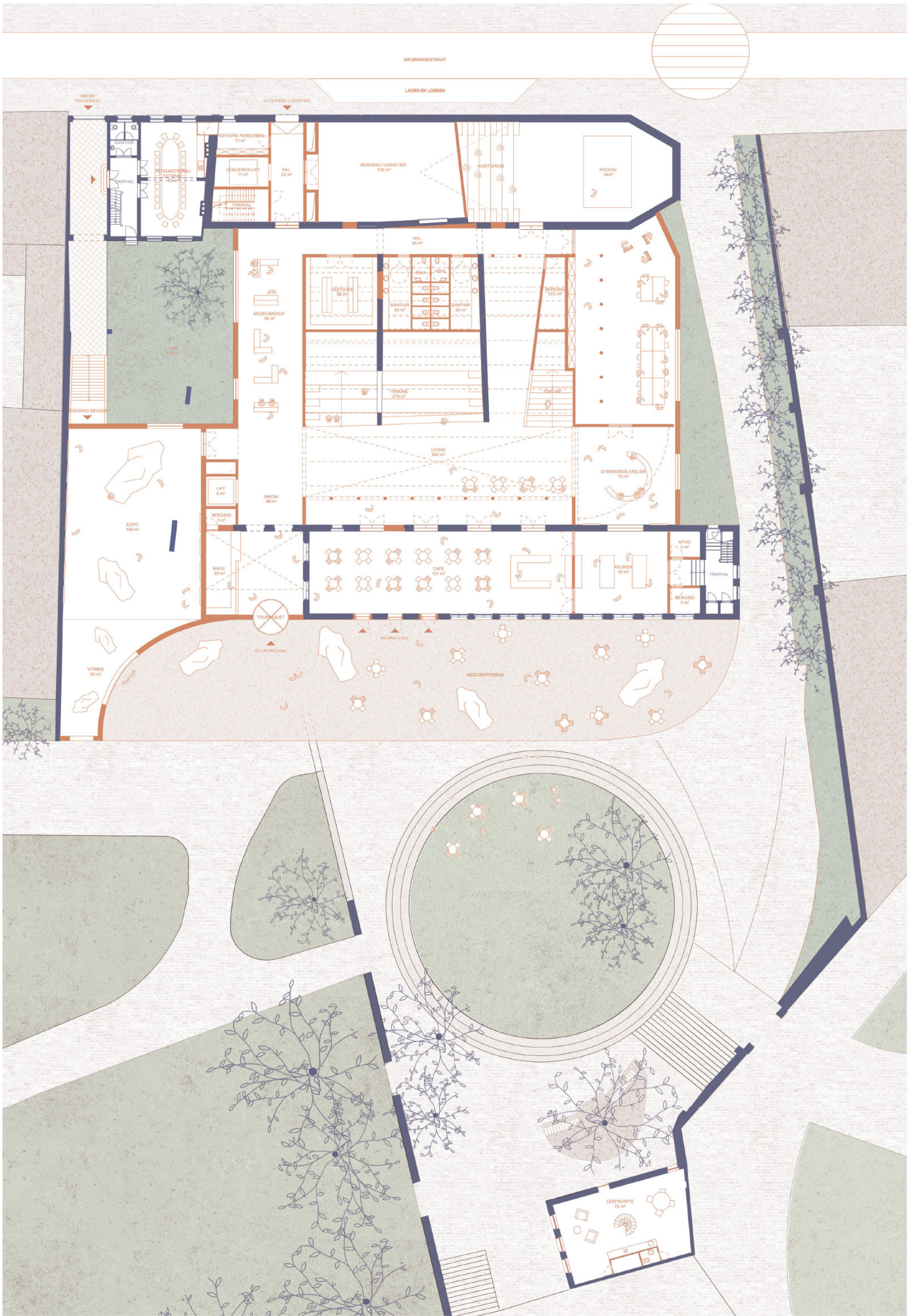

De Arme Klaren kapel staat centraal in de ruimte die de 17e eeuwse pandgang van de voormalige Groeningeabdij voorstaat, dwars op het dormitorium en de 17e eeuwse kapel. Een spoor uit het verleden dat nu ontspoord is, zijn context ontgroeid. Desalniettemin staat de kapel wel op haar plaats, de plaats die ze altijd al heeft ingenomen. Door het verdwijnen van haar oorspronkelijke context, het herstellen van een vorige fase uit de geschiedenis en de toevoeging van een hedendaags volume is de heldere vormtaal van de kloosteromgang niet meer leesbaar en is de positie van de 19e eeuwse kapel eveneens onduidelijk.

Door adaptaties uit vorige grote aanpassingsperiodes weg te snijden wordt de positie van de kapel, als een afgesneden spoor, opnieuw naar de voorgrond gebracht.

Centraal in de ruimte doet ze nu vragen rijzen, storend voor de één, intrigerend voor de ander. Door punctuele interventies die de kapel letterlijk en figuurlijk lossnijden wordt haar aanwezigheid dynamisch en wordt haar erfgoedwaarde nog sterker onderschreven. Terzelfdertijd wordt op deze manier ook opzoek gegaan naar de essentie van het gebouw en haar rol als monument.

De restauratie en herbestemming van de Arme Klaren kapel neemt geen eenduidige positie in ten aanzien van de kapel, maar stelt vragen en richt zich op het her(be) tekenen van de kapel.

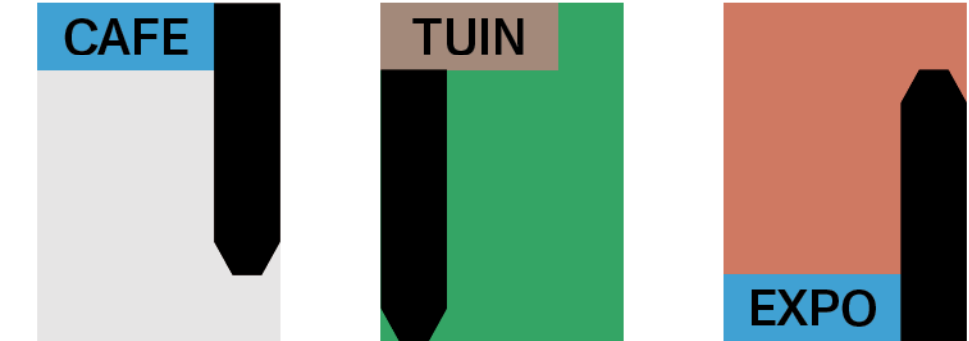
Stephanie Specht bio
Stephanie Specht (‘82) is a graphic designer from Antwerp (Belgium). After graduating from the Royal Academy of Fine Arts in Antwerp in 2004 (Graphic Design), Stephanie started freelancing with a focus on brand identity, illustration and book designs. Having lived and worked pretty much everywhere in her 13-year career (Cape Town, Brussels, Princeton, New York, Antwerp), every single one of these experiences shaped her as a creative person. She didn’t always

plan to become a designer. In fact, she began her studies thinking that she would enter into the realms of architecture, and took a course during art school at the age of 16. Architecture still remains a constant influence throughout her work and daily life. When looking at a building that she finds interesting, her brain does this thing where it exports the structure into single lines and shapes. The building or house suddenly becomes a layout. She likes the fact that the profession she never turned out doing became an important source

of inspiration. A gentle reminder to all that change is never a bad thing. From her varied past and experience across the globe, Stephanie now lends her hands solely to design. She has worked with numerous clients and collaborators, including Ace & Tate, Brussels Museums Nocturnes, Baloji, Clement Blanchet architecture (former OMA France Director), Elusive Archive (a project for Biennale Interior 2018, Kortrijk) and Jefferson Hack (CEO and co-founder of Dazed Media, Another magazine and Nowness).

KUNSTRIJK

HUISSTIJL

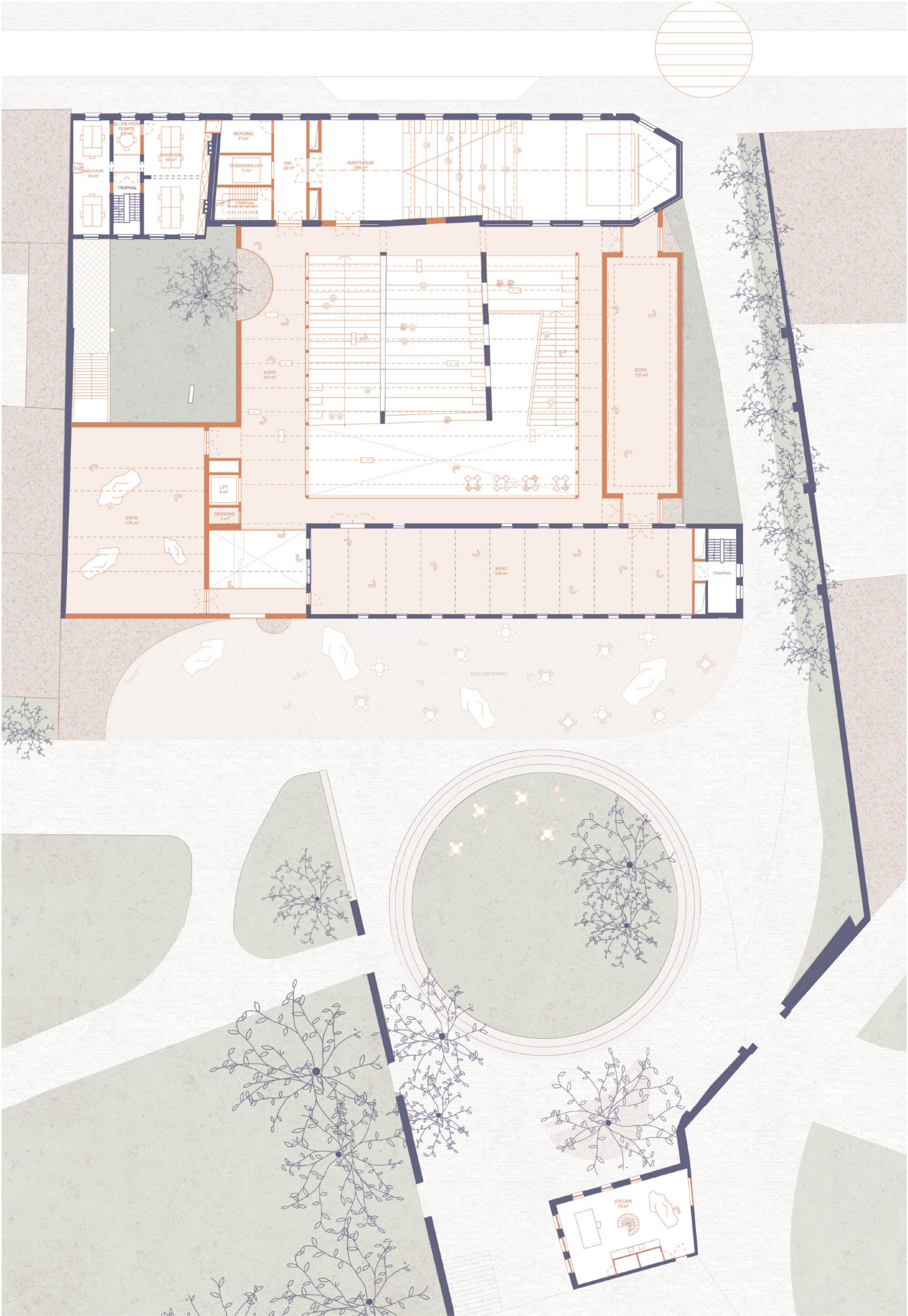
Kunsthof Kortrijk is een geïntegreerd totaalconcept. We zetten de huisstijl consequent door; van signalisatie, over aankondigingen tot merchandising. Een sterke grafiek en naam zorgen voor herkenning in het straatbeeld. De digitale uitrol volgt dezelfde stijl en geeft de Kunsthof een duidelijke identiteit in een breed cultureel veld.
We onderzochten meerder grafische oplossingen voor de nieuwe Kunsthof waarvan we twee uitwerken:
Idee 1: De bouwsteen
Idee 2: Het grondplan
Voor beide ideeën vertrokken we vanuit het unieke grondplan en het architecturale gegeven, want uiteindelijk is het ook de architectuur die alles gaat verbinden. Bouwstenen en grondplannen zijn letterlijk de basis van de abdij.

IDEE 1 — KUNSTRIJK
Bouwsteen offline, pixel online
Het woord bouwsteen kan figuurlijk worden gebruikt. Dan betekent het: een onderdeel dat gebruikt kan worden om een groter geheel te bouwen. We maakten een link met de naam Kortrijk en kwamen tot Kunstrijk. Kunstrijk bouwt mee aan een groter geheel. Kortrijk bouwt mee aan een groter geheel. We ontwierpen een unieke K en R die beiden uit bouwstenen zijn gemaakt. De letters worden gestapeld, opgebouwd, ondersteund. Tegelijk is er ook een referentie naar pixels. Een pixel is online een bouwsteen voor een beeld.
De rechte lijn versus het blokje verwijzen naar offline en online. De pixel kan ook verwijzen naar een groep of individu: hoe je Kunstrijk zal beleven. Samenblijven of verspreiden.

IDEE 2 — KUNSTHAL KORTRIJK (KHK)
Grondplan
Een bouwblok is een huizenblok in een stad. Het grondplan maakt deel uit van het bouwblok. Wat zou er visueel gebeuren als we zoeken naar de essentie van het grondplan en deze met heldere typografie combineren? We zochten naar een compacte eenvoudige naam dat duidelijk kan communiceren wat het is: Kunsthof Kortrijk. Als je dit op een creatieve manier afkort krijg je KHK. het is net de H die we zo interessant vinden, omdat we die terug kunnen vinden op het grondplan. Groeningeabdij Kortrijk wordt een kunst- en tentoonstellingssite. In tegenstelling tot een kunstmuseum beschikt een Kunsthof doorgaans niet over een eigen collectie, KHK zal net iets anders zijn, iets meer zijn: het bijzondere gebouw dat oud en nieuw

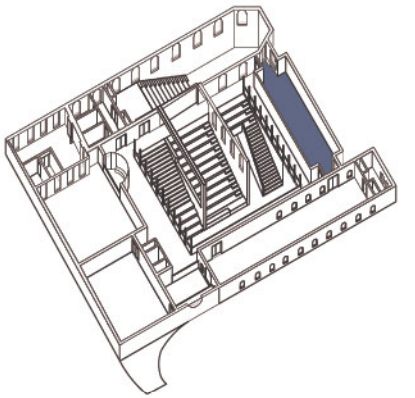
vertegenwoordigt op vlak van architectuur en kunst, verleden en toekomst. KHK kan alles tonen en heeft wél een eigen collectie die op een heel aparte manier te bewonderen valt.
We wilden het bouwblok in het logo zichtbaar maken, een link leggen met het grondplan. Op deze manier verkregen we een dankbaar grafisch beeld dat op heel veel manieren kan worden toegepast.

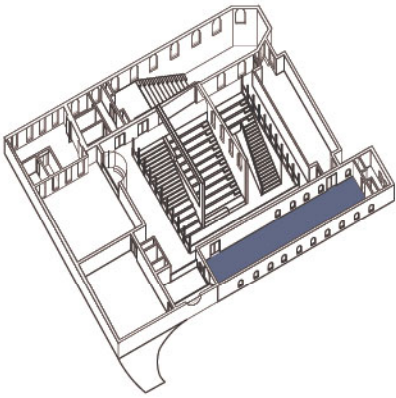

Impressie expositieruimte met glazen diffuus plafond

Referentie diffuus glazen dak Museum Voorlinden

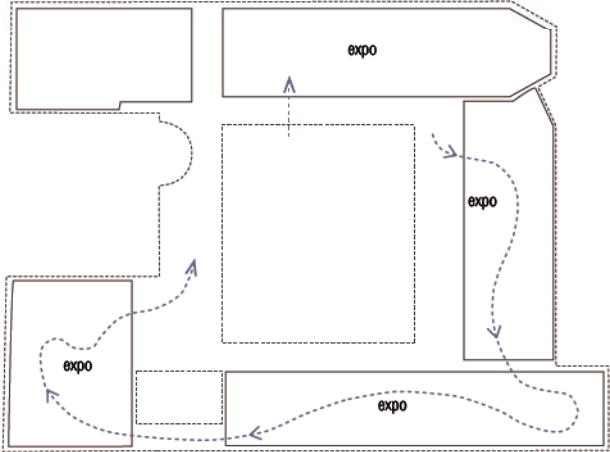
Impressie expositieruimte op de eerste verdieping van het dormitorium als found space

EXPOSITIERUIMTES

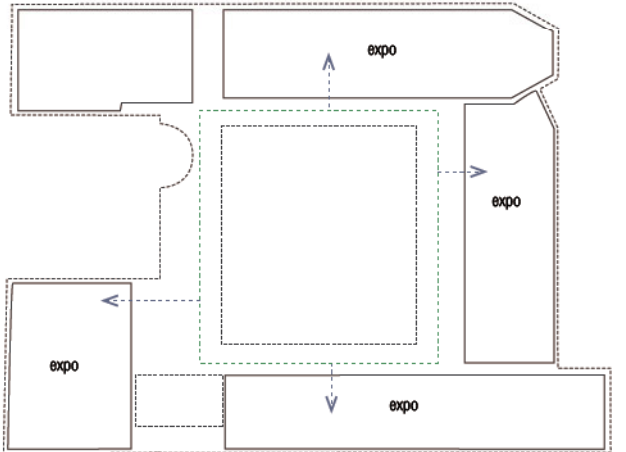
Op de eerste verdieping worden drie ruimtes ingezet voor tijdelijke exposities: twee perfect geconditioneerde white spaces en de grote en lage ruimte van het dormitorium. Bezoekers circuleren via de ommegang rond de centrale stadsliving en bereiken van daaruit de tentoonstellingsruimtes. Eén been van de ommegang verbreed en brengt de hangende kijkdozen op ooghoogte. In het circuleren wordt telkens de koppeling gemaakt met de vaste collectie.

De expositieruimtes kunnen ook intern aan elkaar doorgekoppeld worden waardoor verschillende scenografische concepten mogelijk worden gemaakt. Op het gelijkvloers voorzien we één perfect geconditioneerde expositieruimte die tegelijk dienst doet als vitrine richting de openbare ruimte.

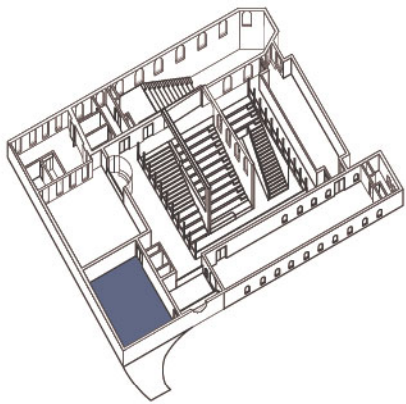
Het nieuwe auditorium in de voormalige Groeninghekapel kan desgewenst mee opgenomen worden in een meer verhalende scenografie.

Schema routing 1: enfilade (van de ene exporuimte naar de andere)

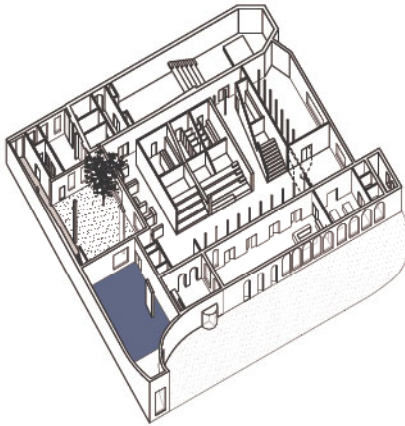
Schema routing 2: vanuit de ommegang naar een exporuimte

Impressie expositieruimte eerste verdieping met noordgerichte sheds

Impressie gelijkvloers expositieruimte met vitrine richting park

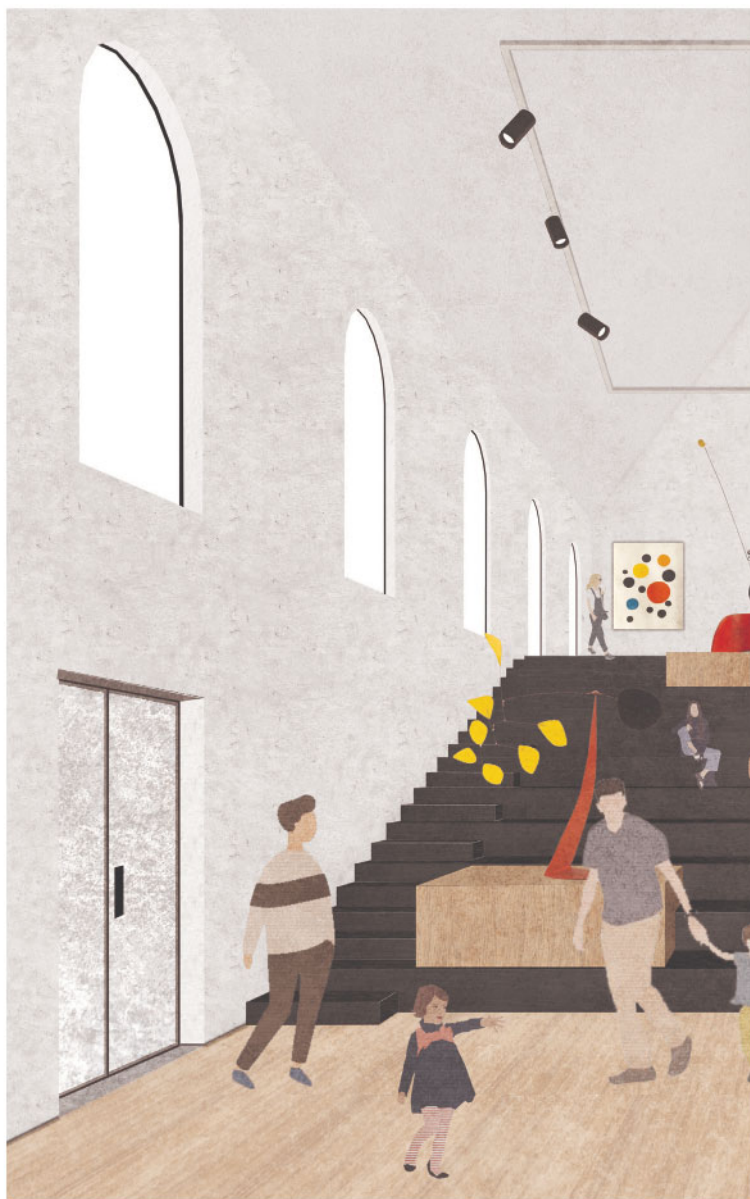
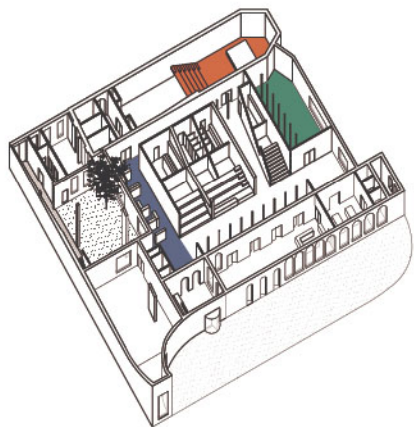
EXPOSITIERUIMTES

Referentie shed daken met noorderlicht, New Port Street Gallery London

Referentie sterke relatie naar openbare ruimte, Liner Museum Appenzell

Impressie auditorium: links als exporuimte, rechts als verduisterde filmzaal

Impressie atelier met op de voetgangers verbinding

Impressie Kunsthal shop met doorzicht naar de koer

HET AUDITORIUM

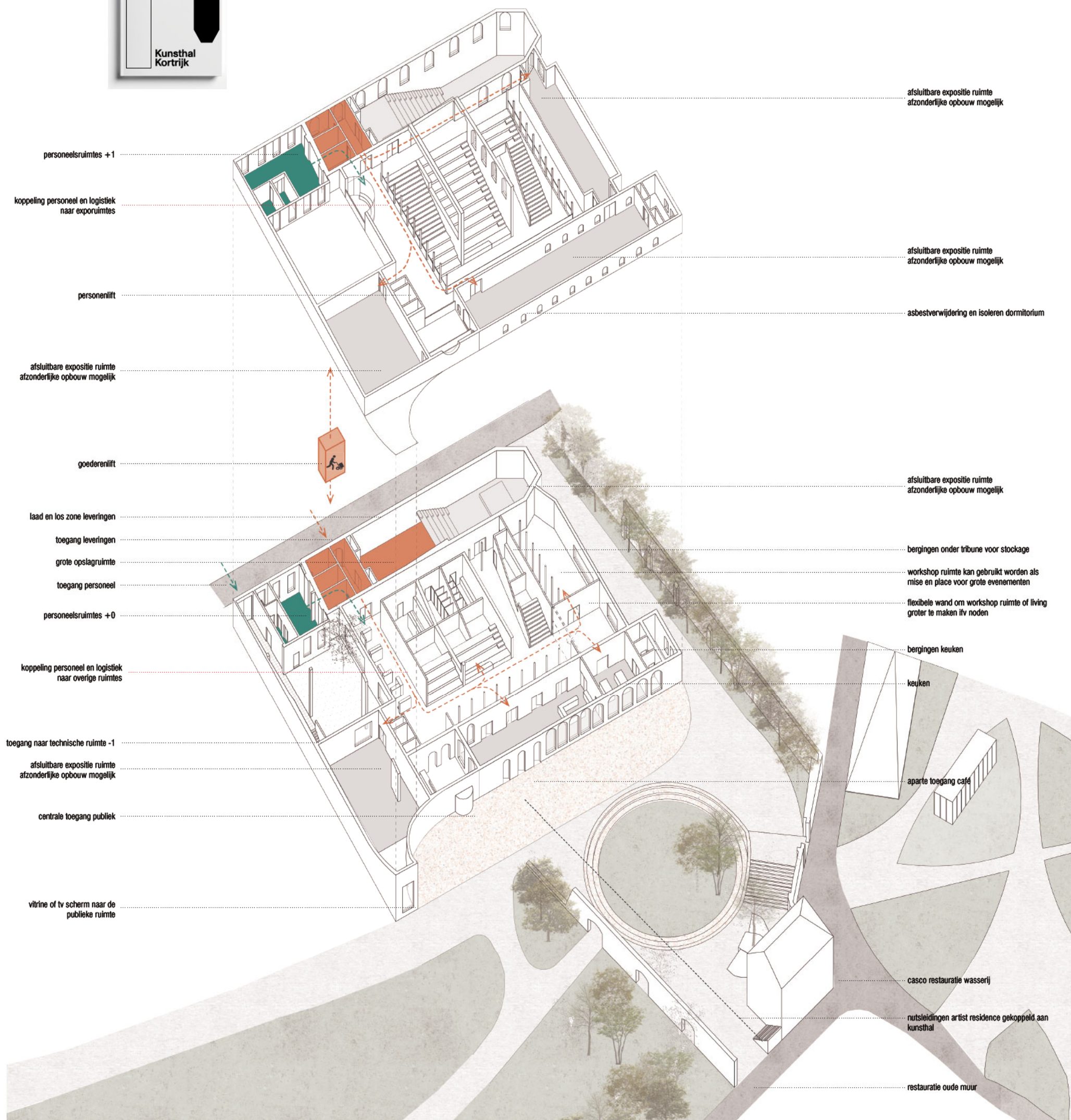
HET ATELIER

DE SHOP

In de gereconstrueerde kapel van de Groeningheabdij maken we ruimte voor het auditorium. De zware bestaande staalstructuur met tussenvloeren wordt weggelaten waardoor de schaal van de monumentale ruimte terugkeert. Spatkrachten van het dak worden opgevangen door een fijne stalen trekkers. Het auditorium kan volledig autonoom functioneren of wordt onderdeel van een sequens van tentoonstellingsruimtes, beide opties zijn mogelijk. Het niveau van het podium sluit aan op het gelijkvloers, terwijl de achterste rij aansluit op het niveau van de eerste verdieping. Met deze opzet wordt het mogelijk gemaakt dat de bezoekers van de eerste verdieping via het auditorium terug afdalen naar het gelijkvloers. We voorzien een grote flexibiliteit in gebruik. Onder het auditorium is een grote opslagruimte voorzien

die rechtstreeks aansluit op laad- en loszone. Het atelier krijgt een rechtstreeks adres aan de Centrale Stadsliving en ligt naast het Café. Ouders kunnen zorgeloos in de Kunsthal en het café verblijven terwijl de kinderen een creatieve workshop volgen. Een grote kastenwand met ingewerkte uitgietsbakken zorgt ervoor dat alles netjes kan worden opgeborgen. Er is gedacht aan voldoende muropoppervlakte om de werkjes van de allerkleinsten op te hangen. Vanuit de doorsteek van de Groeninghestraat naar het park wordt het atelier zichtbaar gemaakt naar de openbare ruimte. De shop van de Kunsthal ligt in het verlengde van de hoofdentree en is goed zichtbaar. De ramen van de shop geven uit op de tuin van gerestaureerde meesterwoning. Lage sokkels en een ingemaakte kastenwand zorgen voor een goed overzicht.

LOGISTIEK EN WERKING

De logistiek van de Kunsthall wordt georganiseerd vanuit de Groeningestraat. Een laad- en loszone kan voorzien worden zodat vrachtwagens kort halt kunnen houden. Museale stukken of andere leveringen worden rechtstreeks binnengebracht in de logistieke hal. Er is een ruime berging voorzien (onder tribune auditorium) voor stockage. De goederenlift brengt de stukken makkelijk naar boven. Vanuit de logistieke hal kunnen op het gelijkvloers en de verdieping de verschillende ruimtes bereikt worden. De exporuimtes zijn afsluitbaar zodat deze veilig opgebouwd kunnen worden. Personeelsruimtes worden voorzien in de stadswoning aan de Groeningestraat. Ze hebben daar een eigen toegang en kunnen per verdiep makkelijk alle andere ruimtes bereiken. De relatie tot de binnentuin geeft de personeelsfuncties extra kwaliteit.

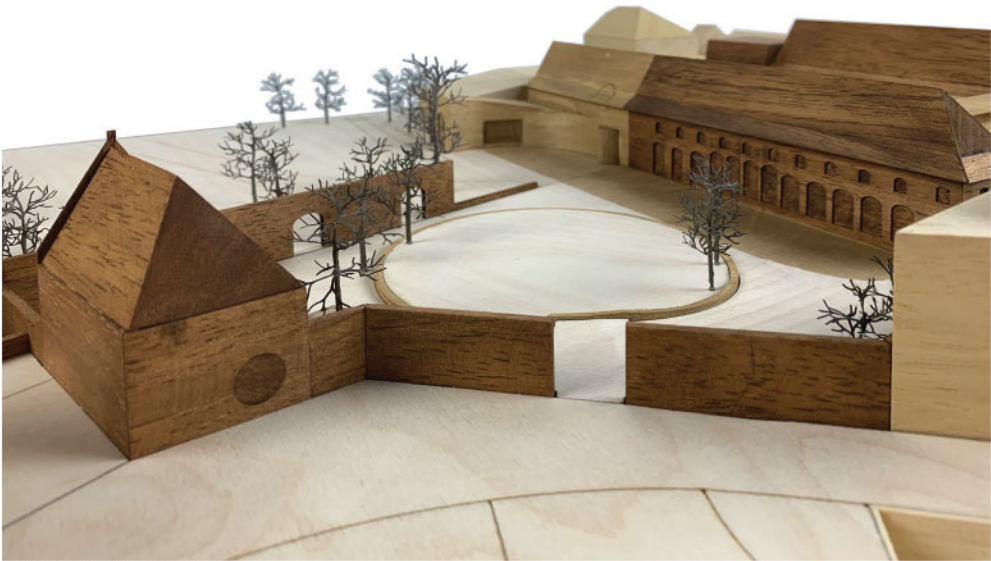
VISIE OP DE RESTAURATIE

De restauratievisie beoogt het kracht bijzetten van de nieuwe 21ste eeuwse toevoeging door gepaste doch minimalistische interventies. Het ontwerpvoorstel vormt een nieuwe laag in de geschiedenis van de Groeningesite en de restauratie sluit hier naadloos op aan met ingrepen die duidelijk het onderscheid maken tussen heden en verleden. Naast de noodzakelijke ingrepen met betrekking tot conformiteit, zoals asbestverwijdering en isolatie van het dormitorium, zet de restauratie in op punctuele interventies ter ondersteuning van het nieuwe programma en met oog voor de gelaagdheid van de site. De restauratievisie beoogt een zachte restauratie en wil ruimte laten voor nieuwe inzichten, nieuwe programma's en voor een juiste afstemming in tijd en budget.

Gezien de goede staat van het dormitorium wordt hier vooral ingezet op conformiteit en inbreiding met het nieuwe programma van eisen. Voor de 17e eeuwse kapel aan de Groeningestraat wordt een gelijkaardige aanpak vooropgesteld. De 19e eeuwse kapel krijgt een bijzondere rol in zowel de restauratievisie als het ontwerp, hier zal punctueel worden ingegrepen ter onderschrijving van de erfgoedwaarden van de kapel en haar positie binnen het geheel. Voor de renovatie van de wasserij, die er het slechtst aan toe is, wordt een casco restauratie voorzien met de toevoeging van enkele nieuwe raamopeningen waar het gebouw dit toelaat. De muur van de oude schuur zal eveneens met grote aandacht voor zijn erfgoedwaarden worden gerestaureerd.

Maquette beeld vanuit de Groeningestraat

Maquette beeld vanuit de Houtmarkt

DUURZAAMHEID

1. Duurzaamheidskader

Uit de projectdefinitie blijkt dat duurzaamheid als een overkoepelende eis voor de opdrachtgever primordiaal is. Het projectteam engageert zich daarom om voor dit aspect niet alleen ambitieuze doelstellingen te ambiëren, maar biedt ook de mogelijkheid om dit ambitieniveau hard te maken via certificatie.

Binnen het INTERREG-project DEMI MORE ("Demonstration of Energy efficiency by Measurement and Innovation gives More") werd onderzocht hoe monumenten op een respectvolle maar innovatieve manier energiezuiniger kunnen gemaakt worden. Eén van de speerpunten is de ontwikkeling van een keurmerk voor historische en monumentale gebouwen voor het Nederlandse en Belgische grondgebied. Het onderzoek werd uitgevoerd door Daidalos Peutz in samenwerking met Origin en KIK-IRPA.

Dit onderzoek resulteerde in een code van goede praktijk voor restauratie: "Een geïntegreerde aanpak van het conservatieproces". Deze tekst is gebaseerd op een aantal normen rond erfgoed en duurzaamheid. Deze praktijkrichtlijn is terug te vinden via de volgende link: <https://www.grensregio.eu/assets/files/site/DEMI-MORE-Ge%C3%AFntegreerdeAanpak.pdf>

We willen deze aanpak gebruiken als kapstok binnen het ontwerp- en uitvoeringsproces zodat de aspecten van breed gedragen duurzaamheid worden geïntegreerd en beslissingen gefundeerd genomen kunnen worden.

2. Energieprestatie

2.1. Eisen

Vanaf 2017 vormen kantoren, scholen en ASB samen de 'niet-residentiële gebouwen', afgekort 'EPN-gebouwen'. Het niveau van eisen hangt af van het moment van het aanvragen van de omgevingsvergunning: in de huidige planning wordt dit voorzien in 2021. Dit overeenkomstig niveau van eisen wordt het BEN-niveau genoemd. De eisen zijn de volgende voor het gedeelte nieuwbouw: -Thermische isolatie: maximale U-waarden; -Maximaal E-peil afhankelijk van de functionele delen; -Binnenklimaat: minimale ventilatievoorzieningen; -Hernieuwbare energie: $\geq 20 \text{ kWh/m}^2\text{a}$. Om het maximale E-peil te bepalen wordt het gebouw onderverdeeld in de volgende functionele delen: -Kantoor: E50; -Bijeenkomst hoge bezetting (auditorium): E65; -Bijeenkomst lage bezetting (museale ruimtes): E65; -Bijeenkomst cafetaria: E60; -Gemeenschappelijk: E50.

Het gevraagde E-peil is een oppervlakte gewogen gemiddelde van bovenstaande waarden en zal door de hoge oppervlakte aan museale ruimtes rond E60 liggen. We ambiëren voor het nieuwe gedeelte sterk beter te doen en schuiven een E-peil E30 naar voren. Zo is het project ook klaar voor de toekomst. In de volgende paragrafen worden de maatregelen gegeven om te voldoen aan deze eis.

Voor het gedeelte renovatie zijn de volgende eisen van toepassing: -Thermische isolatie: maximale U-waarden voor nieuwe en na-geïsoleerde delen; -Installaties: minimale eisen; -Binnenklimaat: minimale ventilatievoorzieningen. Ondanks het erfgoedkundige karakter van de site

lijkt het ons niet noodzakelijk afwijkingen van de energieprestatieregelgeving aan te vragen: er zijn voldoende technische mogelijkheden en er is voldoende draagvlak in het ontwerpteam en bij de bouwheer om te voldoen aan de eisen van de energieprestatieregelgeving.

2.2. Maatregelen

Om tot bovenstaand E-peil te komen wordt in de eerste plaats de buitenschil geïsoleerd. Dit omvat de volgende maatregelen: -Gevels nieuw: $15 \text{ cm PUR } (0.16 \text{ W/m}^2\text{K})$ -Gevels bestaand: binnenisolatie $10 \text{ cm harde minerale isolatie } (0.4 \text{ W/m}^2\text{K})$ (optioneel) -Schrijnwerk nieuw en schrijnwerk bestaand met achterzetramen: dubbele beglazing ($1.0 \text{ W/m}^2\text{K}$) en thermisch onderbroken profielen ($1.4 \text{ W/m}^2\text{K}$) -Daken nieuw: $20 \text{ cm PUR } (0.12 \text{ W/m}^2\text{K})$ -Daken bestaand: isolatie zoldervloer $20 \text{ cm min wol } (0.16 \text{ W/m}^2\text{K})$ -Vloer op volle grond: $20 \text{ cm XPS } (0.16 \text{ W/m}^2\text{K})$

Als optie en verder te onderzoeken naar haalbaarheid stellen we binnenisolatie voor alle historische buitenmuren. We controleren later de vorstbestendigheid van de bakstenen om zeker te zijn dat deze geschikt zijn om te voorzien van na-isolatie. Er zal de nodige aandacht worden besteed aan de luchtdichtheid van het gebouw. We stellen een waarde voorop van 1.0 h-1 voor het gehele complex, inclusief de historische delen.

Voor de technische installatie verwijzen we naar de nota technieken. De gekozen technische installatie is CO₂-neutraal en omvat een BEO-veld, aangevuld door water-lucht warmtepomp, zonnepanelen, afgifte op lage temperatuur. De ventilatie gebeurt mechanisch met een warmtewiel voor vocht- en warmterugwinning. In tentoonstellingsruimtes, auditorium... gaat een heel groot deel van het energieverbruik naar ventilatie. Een goede automatische regeling met vraagsturing is van groot belang.

De technische installatie in combinatie met bovenstaande schilmaatregelen zorgt ervoor dat we het vooropgestelde E-peil kunnen behalen.

3. Exporuimtes: daglichttoetreding en bewaarcondities

De insteek van het project is om veel flexibiliteit te geven qua gebruik van de ruimten door een mooie daglichttoetreding mogelijk te maken. Door de hoge verdiepingshoogtes en hooggeplaatste beglazing kan het licht ook diep binnenvallen in de tentoonstellingsruimtes. De collectie omvat een verscheidenheid aan objecten, variërend in kwetsbaarheid. Naar gelang de waarde en kwetsbaarheid is een strengere of minder strakke klimaatregeling noodzakelijk. We zullen de conservatoren ondersteunen in het classificeren van hun collectie.

Om het project te laten aansluiten op de gevarieerde collectie worden verschillende soorten museale ruimtes aangeboden met elk andere condities: -Binnenklimaat: toelaatbare schommelingen in temperatuur en relatieve vochtigheid; -Lichttoetreding: vermijden rechtstreekse lichtinval op kwetsbare werken, beperken totale lichtintensiteit (daglicht plus kunstlicht) op lichtgevoelige werken.

Er zal een programma van eisen opgesteld worden voor de verschillende ruimtes:

3.1. Living

De living is een levendige ruimte met veel daglichttoetreding langs de langwerpige ramen in het dak. Oververhitting wordt beperkt door een mobiele buitenzonwering aan de bovenzijde van de beglazing. Deze mobiele zonwering zorgt er ook voor dat op zeer zonnige dagen het contrast tussen opake en beglaasde delen beperkt blijft, wat anders hinderlijk kan zijn naar verblinding. We werken de zonwering uit in de vorm van een cassettesysteem met de volgende lagen van buiten naar binnen: -Een enkele glasplaat (in lichte helling) ter bescherming van de buitenzonwering tegen regen en wind; -De mobiele zonwering uit doek; -Een dubbele beglazing die de thermische schil vormt. De zware draagstructuur zorgt voor thermische inertie. In deze ruimte wordt er geen binnenklimaatklasse opgelegd. Mogelijks kunnen kwetsbare stukken in aparte geconditioneerde vitrines worden tentoongesteld.

3.2. Exporuimtes +0/+1 aan de inkomzijde

De noord gerichte schuine dakstructuur op de verdieping zorgt voor een egale lichttoetreding. Een mobiel doek aan de binnenzijde kan voor verduistering zorgen. Ook hier zorgt de zware draagstructuur voor thermische inertie. De ruimte op het gelijkvloers heeft een venster op de noordzijde. Een eventueel raam naar de zuidzijde wordt voorzien van zonwering (vaste zonwering door luifel, eventueel aangevuld door verduisteringsdoek). Deze ruimtes worden gebruikt voor het tentoonstellen van topstukken, we leggen binnenklimaatklasse A op volgens de ASHRAE-methode. Indien nodig kan de klasse AA worden gekozen. De ruimte op het gelijkvloers is een uitgelezen plek om de stukken te plaatsen die gevoelig zijn aan licht door de beperkte gevelopeningen, die ook nog mogelijk te verduisteren zijn.

3.3. Expo +1 boven kinderateliers

Deze ruimte wordt voorzien van daglicht via het plafond. Een cassettestructuur zoals beschreven voor de living wordt toegepast boven een groot diffuus vlak in het plafond. Dit zorgt voor een zeer uniforme daglichttoetreding die de nodige regeling voorziet voor het beperken van daglichttoetreding en oververhitting. Deze ruimte wordt eveneens geklimatiseerd volgens de grenzen uit de ASHRAE-methode – klasse A. De geklimatiseerde exporuimtes staan steeds in connectie met de livingruimte en geven nooit rechtstreeks uit op de buitenomgeving. Zo worden schommelingen in het binnenklimaat tegen gegaan.

4. Akoestiek

Een museumbezoek vraagt ruimtes vrij van rumoer, ook bij gelijktijdig bezoek van groepen, scholen... Hiervoor integreren we de nodige akoestisch absorberende materialen in het ontwerp. In de museale ruimtes worden de volgende materialen toegepast: -Absorptie expo-ruimtes: geperforeerde gipskarton of minerale wol met pleisterlaag; -Absorptie living: absorberende afwerking van (zit) meubels met stoffbekleding, het invullen van vlakken in betonnen kaders van de wand- en/of dakstructuur met een absorberende afwerking.

Als richtwaarde voor de nagalmtijd in de living wordt 1.5 s vooropgesteld. In het auditorium moet de nagalmtijd lager liggen omwille van spraakverstaanbaarheid en een levendige akoestiek bij eventuele muziekvoorstellingen. We stellen een nagalmtijd van $0.8\text{--}1 \text{ s}$ voorop en bekomen deze met de volgende maatregelen: - De dakvlakken aan de binnenzijde worden bekleed met geperste minerale wol met een dunne afwerklaag, -De gestoffeerde zetels zorgen voor aanvullende absorptie.

5. Circulair bouwen

Circulair ontwerpen is geen nevenschikte manier van ontwerpen, dat enkel ingaat op materiaalgebruik, hergebruik of zelfs aanpasbaar bouwen, maar is de algemene drager van een architectuurontwerp. Circulair ontwerpen gaat terug op eeuwenoude basisprincipes zoals een goede verankering in de stad, het zorgen voor een inclusief gebouw, het scheiden van draagstructuur en inbouw, een gezond en comfortabel gebouw, ... Op die manier zorgen we er namelijk voor dat een gebouw overleeft in de tijd, als een sterke entiteit die kan wisselen qua gebruik en betekenis. Circulair ontwerpen is het creëren van oplossingen met een balans tussen de volgende parameters: herbruikbaarheid en aanpasbaarheid, gebruikerscomfort, ruimtelijkheid, milieu-impact, budget en technische uitvoerbaarheid. We gaan in op de drie basisprincipes omtrent circulariteit en hoe we dit zien in dit project: circulair ontwerpen, circulair materiaalgebruik en het waarborgen van circulariteit.

5.1. Circulair ontwerpen

Door het invullen van de kloostertuin binnen het concept wordt een zeer compact gebouw gecreëerd. Ook wordt hierdoor teruggeslagen naar de oorspronkelijke typologie zonder het gebruik van het gebouw te compromitteren. Op deze manier wordt een lange levensduur van het gebouw verzekerd. Het gebouw is ontworpen als een set van flexibele open vloeren die kunnen anticiperen op verandering. We respecteren de gelaagdheid in een ontwerp met verschillende levensduur van de componenten: structuur – tussenwanden - technieken – meubilair. We maken een robuuste basisstructuur met grote overspanningen en hoge verdiepingshoogtes. Verdere invullingen in de toekomst kunnen gebeuren zonder structurele aanpassingen.

5.2. Circulair materiaalgebruik

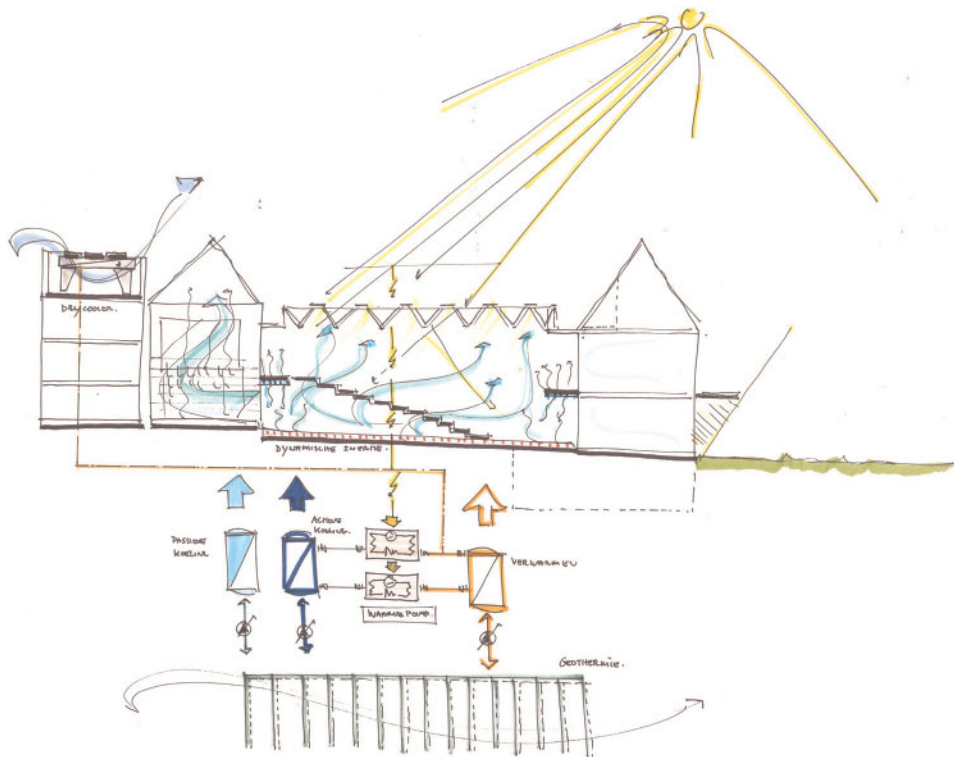
We zullen met aandacht de nieuwe materialen selecteren qua minimale milieu-impact. We gebruiken hiervoor de TOTEM-aanpak. Specifiek denken we aan het gebruik van gerecupereerde baksteen uit afbraak als granulaat/pigment in het rode beton die gebruikt zal worden. Voor de toepassing zullen druktesten worden uitgevoerd op de verkregen betonsamenstelling.

5.3. Waarborgen van circulariteit

Een productief museum vertaalt zich in een productief gebouw. Robuuste materialen verlagen de nood aan onderhoud en verlengen de levensduur. De afwerkingen in het ontwerp zijn robuust en aangepast aan het gebruik van het gebouw.

TECHNIEKEN

Energieconcept warmte- en koudeproductie.

Het hoofddoel in deze fase van het project is om zo strategisch mogelijk te zijn bij het integreren van de technische ruimten, schachten en de hoofdconcepten rekening houdend met de kwaliteiten van het architectuurontwerp.

We stellen onze ambitie op een concept met een productie van warmte zonder aardgasketels maar met een geïntegreerde warmtepompstrategie. Dit zal een combinatie zijn van warmtepompen geothermie/water, en een warmtepomp lucht/water. In dit concept hebben we een geothermisch veld met gesloten dubbele u-lus en een dry-cooler op het technische terras. Het geothermische concept met warmtepomp zal als hoofdbron functioneren.

De centrale warmte- en koelinstallatie en alle hydraulica bevindt zich in de kelderverdieping. Deze technische ruimte is direct bereikbaar via de nieuwe buitentrap. Door een directe verbinding met het personeelsgebouw kunnen we verbinding maken met de drycooler op het technische dakterras – dit op een verborgen positie. De warmtepompen zorgen tegelijkertijd voor verwarming en koeling in het gebouw. We kiezen voor een statische verwarmings- en koelsystemen doorheen het volledige project. Deze installaties werken op stralingswarmte en koude, zijnde lage temperatuur verwarming door vloerverwarming en hoge temperatuur koeling door betonkernactivering en gravity walls. Deze temperatuur ligt heel dicht bij de lichaamstemperatuur van de mens en biedt een enorm natuurlijk aanvoelend comfort. Bovendien zijn deze temperatuurregimes heel gunstig voor de warmtepomptechnologie. We voorzien alle nieuwe bouwvolumes van vloerverwarming en

betonkernactivering, we noemen het dynamische inertie. De basisbehoeftes verwarming en koeling worden op een statische manier voorzien en op basis van watersystemen. De ventilatie behoeftes in functie van Ashrae klimaatklassen, EPB en technische redenen worden op maat ingezet met samengestelde luchtgroepen.

Zeer strategisch hebben we in het project een aantal decentrale ruimtes voorzien voor de posities van de luchtgroepen. Dit geeft ons en het project het voordeel van weinig luchtkanalen in het gebouw. Elke specifieke zone zal worden uitgerust met zijn lichtgroep, samengesteld volgens de desbetreffende zone en zijn behoeftes. De verse luchtinname gebeurt in de tuin aan een noordgevel en op twee hoger gelegen posities telkens noordelijk gericht. Het concept van de luchtbehandeling in de museale ruimtes, de 'stadsliving' en het auditorium is verdringingsventilatie. Het heeft een zeer lage snelheid (0,2m/s) en een zeer laag geluidsniveau.

Ons hoofddoel in dit project was om een strategische plaats voor de luchtgroepen te voorzien en vooral een geïntegreerd distributiesysteem op basis van verdringingsventilatie te kunnen ontwerpen.

Verschillende modi van koude en warmte:

Modus: buitentemperaturen onder 8 °C :

- Het gebouw zal voornamelijk moeten worden verwarmd, statisch en slechts gedeeltelijk via de luchtgroepen.
- De luchtgroepen hebben nauwelijks koude energie nodig omdat ze met 100 % buitenlucht kan werken en

de buitenlucht tot een minimum van 18 °C kan brengen door de geïntegreerde warmteterugwinning.

- De verwarmingsmodus van de installatie zal voornamelijk tijdens deze periode plaatsvinden.
- Tijdens grote bezetting van bepaalde zones werken de luchtgroepen met vrije koeling, zijnde 100 % frisse lucht.
- Bij het genereren van koude energie voor het gebouw zullen we gebruik maken van of freecooling, of warmtepompen die tegelijkertijd warmte en koude aan het gebouw leveren.
- De luchtgroepen werken overeenkomstig hun specifieke zones en de benodigde interventie (verwarming, koeling, bevochtiging, ontvochtiging). De toevoer van verse lucht is gerelateerd aan de bezetting en metingen in de zone.
- De geothermische warmtepomp krijgt voorrang als prioritaire bron.
- Geothermische energie levert warmte aan het gebouw en koelt het geothermische veld verder af.

Modus: buitentemperaturen tussen 8 °C en 16 °C

- Dezelfde principes als hierboven vermeld, hoewel de gelijktijdige aanvraag van koude en warmte groter zal worden. Er zal een "vrije uitwisseling" zijn, u brengt de overvloedige warmte over van de ene zone naar een andere zone die warmte vereist.
- De warmtepompen leveren tegelijkertijd koude en warmte, het gebouw is de gebruiker van beide energiestromen.
- Het hele gebouw is uitgerust met hoge temperatuur koelsystemen, geselecteerd op 20/23 °C. Deze keuze biedt de mogelijkheid om een heel groot deel van de vrije koeling toe te passen via geothermische energie, opgeslagen in de winter.
- Tot een buitentemperatuur van 16 °C kunnen we verse buitenlucht gebruiken als koeling, zonder actieve koude toe te voegen die door ons systeem wordt gegenereerd.

Modus: buitentemperaturen vanaf 23°C

- Een aantal dingen zullen drastisch veranderen, de vrije koeling met lucht verdwijnt omdat de buitenlucht te "warm" wordt.
- Actieve koeling kan in deze periode een zeer groot aandeel in het energieverbruik en -opwekking hebben.
- Vrije koeling zal worden gebruikt door de betonkernactivering met behulp van geothermische koude energie (gratis energie).
- Er wordt hoofdzakelijk koeling geproduceerd en de resterende energie, warmte wordt gebufferd voor levering aan andere zones.
- Deze buffer kan een opslag in water zijn, of we brengen de overvloedige warmte over naar de drycooler op het dak. Of wanneer geothermische freecooling wordt gestopt voor de geothermische energie die voor het volgende winterseizoen wordt verwarmd.

Verlichting

Het verlichtingssysteem is volledig gebaseerd op led-technologie en ontworpen in een flexibel netwerk. De

belangrijkste kenmerken moeten zijn: het energieverbruik zo laag mogelijk houden en het voorzien van een grote flexibiliteit aanpasbaar volgens de behoeften per ruimte. Opnieuw zal het ritme van architecturale elementen en museale eisen het netwerk van het verlichtingssysteem indelen en bepalen.

Recuperatie van regenwater

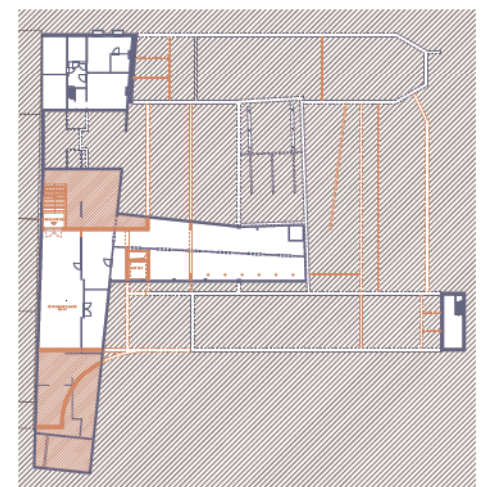
Betreffende het regenwater is het doel om zoveel mogelijk regenwater op te vangen voor recuperatie voor alle toiletten in het project.

De buffercapaciteit wordt berekend op basis van de capaciteit van het dak en het aantal gebruikers van de toiletten.

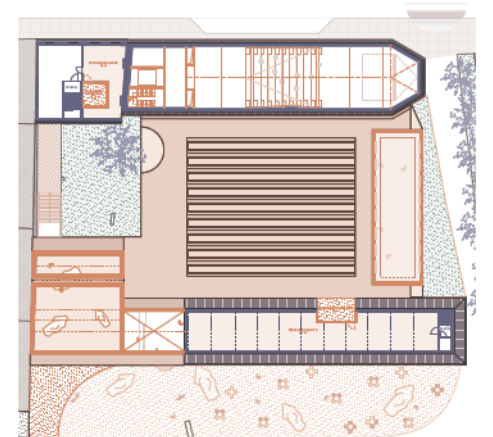
Technische ruimtes

Op het plan laag -1 is zichtbaar hoe we een gedeelte van de bestaande kelder hergebruiken als technische ruimte (verloop kanalen). Een nieuwe toegang wordt gemaakt vanuit de binnentuin.

Op het plan laag +2 zien we de patio's in de stadswoning en het dormitorium (aan de achterzijde). Met beide patio's kan er zonder viseule en akoestische hinder lucht in- en uitgeblazen worden.

Plan laag -1

Plan laag +2

PLAN VAN AANPAK

Het ontwerpproces start met de opmaak van de projectmatrix. Dit document structureert en organiseert gedurende het ganse proces het ontwerp, de teamcommunicatie, de planning en het budget. In de projectprocedures wordt het programma van eisen vastgelegd, de comfort- en duurzaamheidseisen, communicatieschema's, de procesplanning, methodiek voor wijzigingen tijdens het ontwerp, etc. Vervolgens wordt het proces opgedeeld volgens een heldere en strikte fasering: voorontwerp, definitief ontwerp met bouwaanvraag, gunningsdossier, aanbesteding en uitvoering. Binnen elke fase worden tussentijdse goedkeuringsmomenten vastgelegd. De matrix hiernaast geeft een voorbeeld van het proces, in overleg met de opdrachtgever wordt deze aangevuld en specifiek gemaakt.

Elke fase wordt afgesloten met een fasedocument. Het bevat grafisch materiaal, oppervlakte tabellen, volume- en budgetopvolging, conceptnota's en fasespecifieke documenten. Het fasedocument wordt onderbouwd door de geïntegreerde studies stabiliteit, technieken, akoestiek, etc. Het fasedocument documenteert ook opgetreden afwijkingen t.o.v. de vooropgestelde ambities beschreven in de projectprocedures. Waar mogelijk worden varianten opgenomen. Aan het einde van elke fase wordt het fasedocument formeel goedgekeurd. Het goedgekeurde fasedocument vormt de basis voor de volgende fase.

Hiernaast de globale projectplanning.

	Voorstudie	Voorontwerp	Definitief ontwerp	Uitvoeringsontwerp	Aanbesteding	Uitvoering
INHOUD	☐ Doorgonden met teamsam ambities, programma opdrachtgever.	☐ Het definitief programma wordt conceptueel uitgewerkt tot een ontwerp, waarbij de conceptstudies van de studie- en adviesbureau in rekening worden gebracht. Het ontwerp wordt uitgewerkt door de architect, geadviseerd door studiebureau. De projectarchitect stuurt de fase.	☐ Technische uitwerking voorontwerpsplannen. De projectarchitect coördineert. De architect integreert de (bouw)technische gegevens in de grafische documenten. Door actieve participatie van de verschillende studiebureau en specialisten, wordt de informatie technisch, gedetailleerd en breed. De uitvoerend architect neemt actief deel aan de studies. De input en terugkoppeling van en met de verantwoordelijke van de opdrachtgever wordt essentieel. De projectarchitect organiseert en stuurt de werkgroep vergaderingen.	☐ De plannen en nota's worden omgezet in een gedetailleerd bouwdossier. Per discipline werken de lokale discipline een hoogwaardig bouwdossier uit. De architect verfijnt het ontwerp op detailniveau, de uitvoerend architect verzorgt het uitvoeringsdossier. De projectarchitect bewaakt de architecturale kwaliteit, de uitvoerend architect de technische coherentie.	☐ Het uitvoeringsdossier wordt naar verschillende aannemers versuurd zodat zij prijs kunnen maken. Dit gebeurt binnen een bepaalde termijn. Na het indienen van de offertes worden de offertes nagekeken en wordt bekeken aan wie gegund wordt.	☐ Na aanbesteding en gunning der werken, wordt de effectieve uitvoering gestart. De supervisie van de werken berust bij de uitvoerend architect. Per discipline worden de werken opgevolgd door projectmedewerkers van de respectievelijke studiebureau. De architect volgt de architecturale kwaliteit strikt op.
	☐ Teamleden en externe actoren verfijnen programma ☐ Vastleggen comfort- en duurzaamheidseisen ☐ Aanstellen aanspreekpunten en verantwoordelijken van betrokken actoren (intern en extern) ☐ Afstemmen procesplanning, tikmomenten, termijnen nazicht, ... ☐ Nazicht coherente bouwbudget en raming ☐ Grondontzoek, sondering, etc. door bouwheer	☐ Ruimtelijke en planmatige ontwerpstudie ☐ Conceptstudies stabiliteit, technieken, akoestiek ☐ Onderzoek riolering ☐ Onderzoek duurzaamheid ☐ Nazicht toepasselijke wetgeving ☐ Opsat materiaalonderzoek ☐ EPB en VC nazicht en calculatie ☐ Elementenraming ☐ Overleg met overheden en instanties m.b.t. stedenbouwkundige vergunning	☐ Ruimtelijke en planmatige ontwerpstudie met integratie deelstudies ☐ Vastleggen dimensies structuur ☐ Vastleggen technische installaties en uitwerking hiervan conform comforteisen ☐ Materiaalonderzoek ☐ Opnemen van ontwerpdetailering buitenschil en bouwtechnische toelating ☐ Opmaak rioleringsplan ☐ Vastleggen pakketten vloeren en gewestwanden ☐ Nazicht akoestiek naar alle deelstudies en opbouwen ☐ Nazicht toepasselijke wetgeving ☐ Uitwerking alle materialen, zowel exterieur als interieur ☐ Elementenraming ☐ Overleg onderlinge verdeling naar uitvoeringsontwerp ☐ Opmaak stedenbouwkundige vergunning	☐ Gedetailleerde technische uitwerking ☐ Detailontwerp bouwkundige aansluitingen ☐ Opmaak van uitvoeringsplannen architectuur, stabiliteit en technieken in een BIM-omgeving ☐ Doorgedreven detailcoördinatie van de verschillende deelstudies ☐ Opmaak van deurenstaten, raamstaten, etc ☐ Opmaak lastenboeken en maatstaten architectuur, stabiliteit en technieken ☐ Opmaak akoestische nota's ☐ Gedetailleerde raming per deelstudie	☐ Aannemers maken offertes ☐ Ontwerpteam kijkt offertes na naar correctheid, volledigheid zowel technisch als rekenkundig ☐ Eventuele onderhandelingen met aannemers ☐ Gunning der werken door bouwheer	☐ Technische en esthetische opvolging der werken ☐ Opvolging en nazicht uitvoeringsplannen ☐ Bewaken en sturen uitvoeringsbudget door nazicht vorderingsstaten en verrekeningen ☐ Nazicht technische fiches ☐ Opnemen werfverslagen ☐ Rondgang op de werf ☐ Opnemen van mogelijke extra details
ACTIES						
	Projectprocedures: ☐ Definitief programma ☐ Comfort- en duurzaamheidseisen ☐ Projectgerichte communicatieschema's ☐ Procesplanning met tik- en goedkeuringsmomenten ☐ Protocol m.b.t. meetcodes, bruto/netto oppervlaktes ☐ Te volgen richtlijnen, verschillend van wettelijke voorschriften	☐ Plannen schaal 1/100 ☐ Beeldmateriaal, schetsen, maquette, etc. ☐ Ontwerpschetsen stabiliteit en technieken ☐ Nota's stabiliteit, technieken en akoestiek ☐ Nota's wetgeving ☐ Nota duurzaamheid ☐ Nota EPB en VC	☐ Plannen schaal 1/100 met integratie van alle deelstudies ☐ Beeldmateriaal, schetsen, maquette, etc. ☐ Bekeklingsplannen stabiliteit schaal 1/100 ☐ Conceptplannen technieken schaal 1/100 ☐ Rioleringsplan schaal 1/100 ☐ Ontwerpdetailbundel ☐ Nota akoestiek	Aanbestedingsdossier bestaande uit: ☐ administratieve bepalingen ☐ plannen architectuur, stabiliteit en technieken, schaal 1/50 ☐ detailbundel schaal 1/10 en 1/5 ☐ deuraat, raamstaat ☐ gedetailleerde en samenvattende meetstaat ☐ nota's akoestiek	☐ Offertes aannemers ☐ Verslag van het nazicht der bidingen opgeemaakt door het ontwerpteam ☐ Gegunde aannemer	☐ Werfverslag ☐ Overzicht technische fiches ☐ Overzicht vorders en verrekeningen ☐ Voltooid gebouw conform uitvoeringsdossier
	J F M A M J J A S O N D maatschappij architect voorontwerp definitief ontwerp aanbesteding aanpak aanpak aanpak aanpak aanpak aanpak aanpak aanpak 2020 2021 2022 2023 J F M A M J J A S O N D J F M A M J J A S O N D J F M A M J J A S O N D J F M A M J J A S O N D					

TEAM

FVWW architecten

Mission statement

1. We dragen positief en specifiek bij aan maatschappij en cultuur

Met onze praktijk ambiëren we altijd maatschappelijke meerwaarde. We dragen bij aan onze cultuur in de brede zin van het woord. Cultuur als mechanisme hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze samen leven, hoe ze elkaar ontmoeten. We betrekken menselijke activiteiten zoals wonen, werken, bewegen, rusten, ontspannen op elkaar. Door het samenbrengen regisseren we een positief idealistisch verhaal.

2. Zichtbaar maken is betekenis geven

Enkel doordat de ander je ziet, ben je er. Deze drijfveer speelt voortdurend in onze architectuur. Zichtbaar maken geeft bestaansrecht. Of het nu gaat om menselijke activiteiten of bouwkundige elementen; ze bestaan doordat ze gezien worden en krijgen betekenis door interactie.

3. Ontdekking door verwondering

We zetten voluit in op het plezier van de ontdekkingsverwondering. De 'sparkling joy', de vreugdesprong bij het zien, het ontdekken van iets voorbij de verwachting. Zo organiseren we bewust in onze ontwerpen de mogelijkheid om te ontdekken, te zien, elkaar te verwonderen. De beleving van onze projecten stimuleert altijd de verwondering.

4. We dragen zorg

We willen de invulling van de fundamentele behoefte van 'zorg' naar een hoger én breder level tillen. Iedereen heeft recht op een fantastische woonst, een stimulerende omgeving en een geweldige werkplek. Het is onze missie om hierbij in te zetten op publieke gebouwen, collectieve woonvormen, of complexere hybrides. In het delen ligt de grote maatschappelijke winst.

5. Onze publieke stem in het architectuurdebat

Vanuit onze kennis van de architectuurgeschiedenis en het breed cultureel veld, bouwen we verder en dragen we bij met nieuwe inzichten. We werken in een snel evoluerend referentiekader aan projecten voor de

toekomst. Ze zijn robuust en doorstaan de waan van de dag.

Onze drijfveren zijn pas compleet en levendig doordat ze samen een én-én-én-én-én-verhaal vormen. Het plezier zit in het blijven zoeken naar ontwerpen die passen in een verbindend verhaal. Elke keuze, elke stap en elke beslissing wordt een bewuste daad en heeft een allesomvattendheid die door-en-door gemeenschapsvormend is.

Callebaut architecten

Callebaut Architecten is een jong architectenkantoor met een sterke specialisatie in renovatie en restauratie van erfgoed. We werken zowel aan beschermde en zen-monumenten (kloosters, kastelen, stadhuizen, etc), items uit de inventaris van onroerend erfgoed als ander waardevol erfgoed zoals herenhuizen, hoeves, etc. Ook onze bouwheren zijn divers, zo werken we zowel met particulieren als openbare besturen. Dit maakt dat we afdoende ervaring hebben met de verschillende subsidiestelsels (openbaar, privé, erfgoedpremie, toerisme, etc.).

Ons bureau stelt reeds jaren als missie voorop om zich te focussen op de essentie van restauratie, het ontdoen van het overbodige en het terugbrengen van het oude 'cachet' en de authentieke sfeer met het oog op de nieuwe functie en op de latere toekomst. In nauw overleg met de opdrachtgever worden aangename ruimtes op maat van de bewoners of bezetters ontworpen en passend binnen het vooropgestelde budget. In de monumentenzorg noodzaakt elk project een individuele aanpak en wordt het hiervoor tot in detail bestudeerd en uitgewerkt zodat uiteindelijk een evenwichtig en samenhangend ontwerp ontstaat. Bij restauratieprojecten ligt de essentie in het zoeken naar een evenwicht tussen het terugbrengen en conserveren van de monumentale sfeer van weleer en het sober integreren van nieuwe elementen eigen aan hedendaags comfort. De constructieve en historische duurzaamheid verdient hierbij de prioriteit. Deze afweging tussen herwaardering van het monument

en de nieuwe functie-invulling met zijn bouwkundige toestand wordt samengevat in de term 'dynamisch behoud'.

hp engineers

Ons team ingenieurs biedt een gezamenlijke ervaring van uiteenlopende projecten, verschillende gebouwtypologieën en de bijhorende technische concepten en installaties.

We ontwerpen en concipiëren installaties voor kantoren, hotels, sporthalcomplexen, zwembaden, culturele centra, logistieke projecten, scholen, ziekenhuizen, rust- en verzorgingsprojecten, winkelprojecten, crematoria, expohallen, private housing. Deze projecten zijn zowel nieuwbouw, renovaties als restauraties van geklasseerde monumenten. Deze enorme variatie van projecten leert ons de juiste klemtoon en eigenheid van een project en van de bouwheer te herkennen en te waarderen in een aanpak met het juiste advies en installatie.

We geloven zeer sterk in die persoonlijke en specifieke klemtoon binnen de draagvlakken: comfort, duurzaamheid, investeringskost en doorlooptermijn. Het is het doel en visie van ons studieteam om het DNA van het project en van de bouwheer te vertalen naar de juiste concepten en installaties.

Bollinger Grohmann Ingenieure

Bollinger+Grohmann is een internationaal ingenieursbureau, gespecialiseerd in structuur en façades van gebouwen. Bollinger+Grohmann opereert voornamelijk in het veld van structurele bouwkunde, maar ook in domeinen als façade ontwerp, thermische ingenieurskunde, nieuw ontwerpen en herbestemmingen. Het agentschap werkt succesvol samen met tal van internationaal gerenomeerde architecten voor belangrijke constructieve bouwwerken. Onze competentie omvat woningen, bureaus, musea, theaters, publieke gebouwen, sportieve centra, scholen, etc. alsook bouwkundige constructies als bruggen, passerellen, torens, stadia, luchthavens. Dankzij de ervaring van zijn ingenieurs garandeert

Bollinger+Grohmann de hoogste kwaliteitstandaarden, het respect van deadlines en budgettering in ontwerp, design, coördinatie en uitvoering van elk project. In 2013 werd het werk van het bureau bekroond in Frankrijk met de "prix de l'Equerre d'Argent" voor het Museum in Louvre Lens (SANAA).

Recentelijk heeft het bureau ook geparticieerd aan de realisatie van belangrijke architecturale projecten als het Louvre te Lens (SANAA), de uitbreiding van het Sprengel Museum in Frankfurt (Schneider + Schumacher) of nog het Cinema Complex in Busan, Zuid-Korea (Coop Himmelb(l) au).

Daidalos Peutz

Daidalos Peutz bouwfysisch ingenieursbureau is een onafhankelijk adviesbureau op het gebied van akoestiek en bouwfysica. Wij verstrekken advies aan ontwerpers van gebouwen en aan fabrikanten van bouwmaterialen en bouwsystemen, tijdens het ontwerpproces of tijdens de productontwikkeling.

Daidalos Peutz is deel van Peutz, een Europese groep onafhankelijke bureaus van raadgevende ingenieurs. In de groep werken meer dan 200 medewerkers, in vestigingen in Nederland, Duitsland, Frankrijk en België.

Gevelinzicht

Gevelinzicht ingenieur-architecten is een studiebureau gespecialiseerd in adviezen op vlak van bouwtechniek en - detaillering, bouwfysica en -akoestiek, EPB en (integraal) duurzaam bouwen. De expertise wordt ook ingezet voor kwalitatieve, robuuste en duurzame gevelrenovaties van grootschalige gebouwen. Gevelinzicht biedt specifiek voor architecten ook een samenwerking en ondersteuning voor technisch complexe, innovatieve projecten.

Gert Robijns

zie bio en referenties in de bundel.

Stephanie Specht

zie bio en referenties in de bundel.

